

e-ISSN: 2630-631X

Article Type

Research Article

Subject Area

Business, Economy

Vol: 8

Issue: 56

Year: 2022

Pp: 540-560

Arrival

21 December 2021

Published

28 February 2022

Article ID 1380

Doi Number

<http://dx.doi.org/10.3157/6/smryj.1380>**How to Cite This Article**

Kutluay Tutar, F. & Yılmaz, A. (2022). "Niğde İli Organize Sanayi Bölgesinde Faaliyet Gösteren İşletme Yöneticilerinin Sosyal Sermaye Profiline Analizi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 8(56): 532-539.

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Niğde İli Organize Sanayi Bölgesinde Faaliyet Gösteren İşletme Yöneticilerinin Sosyal Sermaye Profiline Analizi ¹

Analysis Of The Social Capital Profile Of Business Managers Operating In Niğde Organized Industrial Zone

Doç.Dr. Filiz KUTLUAY TUTAR ¹ Ayşegül YILMAZ ² ¹ Ömer Halisdemir Üniversitesi, İ.İ.B.F, İktisat Bölümü, Niğde/Türkiye² Bilim Uzmanı, K.Maraş/Türkiye

ÖZET

Yerel ekonomik kalkınmada sosyal sermaye unsuru bileşenleri yardımıyla ülke kalkınmasına destek olmaktadır. Dünya Bankası sosyal sermaye ve ekonomik kalkınma arasında bulunan ilişkiyi "kayıp halka" olarak anlatmaktadır. Sermaye türleri ekonomik büyümeyi belli düzeyde etkilemektedir. Sosyal sermayede düşünceler bireylerden toplumlara, isteklerden kurallara yol alacak şekilde yeni bir düzene göre şekillenmiştir. Sosyal sermaye, bileşenleri yardımıyla ülke kalkınmasına destek olmaktadır. Sosyal güven, normlar ve sosyal ağların iyi ve yüksek oranda olması, gruplar arası gelir dağılımındaki adaletsizliğin azaltılmasında, firmaların iş verimliliğinin artmasında ve maliyetlerinin düşük olmasında, dolayısıyla bölgedeki yatırımların artışında etkileyici bir rol oynamaktadır. Çalışmada, Niğde ilinin Organize Sanayi Bölgesinde (OSB) 64 girişimcinin katılımıyla 30 soruluk anket çalışması yapılmış olup, OSB sosyal sermaye düzeyi araştırılmıştır. Yapılan analiz sonuçları doğrultusunda ankete katılan girişimcilerin Güven Endeksi sonuçlarına göre %71,9 oranında yüksek düzeyde çıkmış, Network Endeksi sonuçları ise %57,8 oranında orta düzeyde çıkmıştır. Karşılıklı yardımlaşma ve Ortak İş Birliği Endeksi sonuçları %57,8 oranında orta düzeydedir. Bu bağlamda, sosyal sermayenin yerel ekonomik kalkınmaya pozitif etkileri; bireylerin güven unsurunu, sosyal ilişkilerini yükseltmek, karşılıklı gruplarla iletişim ve iş halinde bulunmasını sağlamak, dernek, vakıf ve birçok sivil toplum örgütüne katılım oluşturarak yerel kalkınmaya katkıda bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Ekonomik Kalkınma, Sosyal Sermaye, Organize Sanayi Bölgesi, Niğde, Türkiye

ABSTRACT

Social capital supports the development of the country with the help of its components of it in local economic development. The World Bank describes the relationship between social capital and economic development as the "missing link". Types of capital affect economic growth to a certain extent. In social capital, thoughts have been shaped according to a new order, from individuals to societies, from desires to rules. Social capital supports the development of the country with the help of its components. The good and high level of social trust, norms, and social networks play an impressive role in reducing the inequality in income distribution between groups, increasing the work efficiency of companies, and lowering their costs, thus increasing the investments in the region. In the study, a 30-question survey was conducted with the participation of 64 entrepreneurs in the Organized Industrial Site (OIS) of Niğde province, and the social capital level of the OIS was investigated. In line with the results of the analysis, the Confidence Index results of the entrepreneurs participating in the survey were at a high level by 71.9%, while the Network Index results were at a medium level with a rate of 57.8%. Mutual Assistance and Joint Cooperation Index results are at a medium level with a rate of 57.8%. In this context, the positive effects of social capital on local economic development; to increase the trust and social relations of individuals, to ensure that they are in communication and business with mutual groups, to contribute to local development by participating in associations, foundations, and many non-governmental organizations.

Keyword: Local Economic Development, Social Capital, Organized Industrial Zone, Niğde, Turkey

1. GİRİŞ

Ülkelerin siyasi, sosyal ve kültürel alanda gelişimini göstermesi ekonomik kalkınması ile doğrudan ilişki göstermektedir. Dünyada bazı ülkelerin kaynak sıkıntısı yaşamaları gelişme düzeylerinin düşük seviyede seyretmesine olanak sağlamaktadır. Gelişen teknoloji, ülkeye doğrudan yabancı yatırımların yapılması, ülkede yaşayan insanların refah seviyeleri, ülkenin sermaye birikimlerinin olması ekonomik kalkınma için önemli faktör haline gelmektedir. Toplumların gelişmesi için ülkelerin bölgesel kalkınma anlayışı bölge için verimli ve etkili bir çalışma yapması, yerel ekonomiye katkı sağlaması önemlidir. Yerel ekonomik kalkınmada bir bölge merkezi etkinliklerin yüksek olması, kamu ile özel kesimin birlik olması, ekonomik kalkınma için hazırlanan projelerin açık ve net belirlenmesi, bölgesel girişimcilerin sürdürülebilir planlama yapmaları toplum için önem arz eder ve yerel ekonomik kalkınmanın gelişeceğini belirtmektedir.

Sosyal sermaye kavramının net bir tanımı bulunmamasıyla birlikte sosyal ağlar, sosyal güven ve toplumda sosyal yardımlaşma genel unsur olarak güçlü bir sosyal alt yapıyı oluşturmada yeterli görülebilmektedir. Ekonomik kalkınmada sosyal sermaye ilişkisi pozitif olarak yansımakta olduğunu söyleyebiliriz. Eğer bir toplumda sosyal güven konusunda bireyler, kurum veya kuruluşların içerisindeki ilişkiler güçlü olduğu sürece olumlu yansımalar ortaya çıkar. Eğer firmalarda çalışanların ve iş verenlerin arasındaki sosyal güven gücü ya da birlikte yapılan organizasyon, toplantı gibi etkinliklere katılım sağlanması bölgede pozitif etki

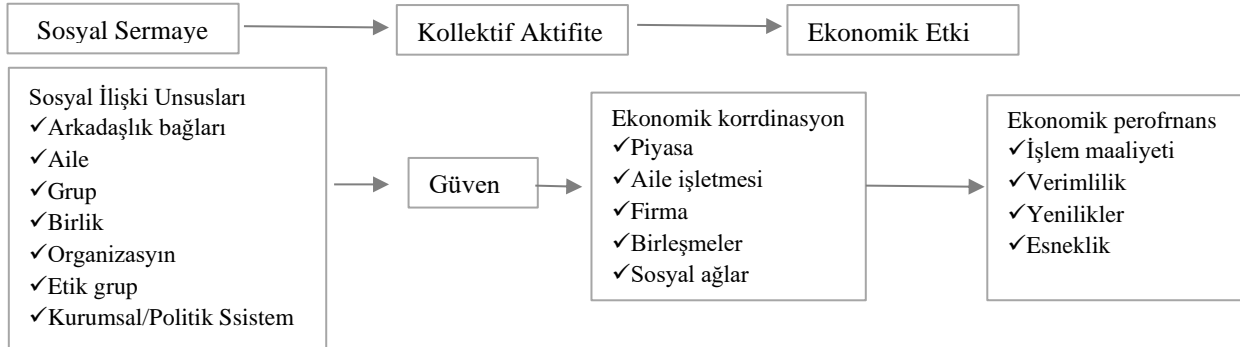
yaratmaktadır. Sosyal sermayenin olumlu yönlerinden bazısı da işletme için yapılan işlem maliyetlerinin azaltılması, iş verimliliğinin artması, firmaların büyümesinde etki sağlar buna bağlı sürdürülebilir ekonomik kalkınmaya destek sağlamaktadır. Sosyal sermayenin ekonomik kalkınmasına olan desteğinin yanında sosyal, kültürel ve siyasi olanaklarının da ülke kalkınmalarına destek verdiğini söylenebilir.

Ülkemizde sosyal sermaye kavramı için Dünya Değerler Araştırması'nın yaptığı, birçok dünya ülkelerini inceleyerek sosyal, toplumsal ve kültürel ilişkilerin tespitiyle orantılı genel düzey belirtmeleri sosyal seviyede ne kadar güçlü olduğunu belirtir. Sosyal sermaye oranının yüksek olması o ülkeler adına oldukça önem göstermektedir. Buna bağlı olarak Türkiye'de sosyal sermaye düzeyinin belirlenmesine yardımcı olmak adına yapılan ankete göre sosyal sermaye seviyesinde genel bakış düşüktür. Yapılan ankette katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim vb. durumlarda fark gözetmeksizin aile yapısına olan güven unsuru yüksek seviyede fakat toplumda insanların birbirine olan güven düzeyi düşük, sosyal ağlar çerçevesinde sivil toplum kuruluşlarına olan güven düşük, organizasyon etkinlik ve toplantılara katılım düşük seviyede olduğu söylenebilir. Bir ülkede devlete önemli rollerinde düştüğü aşıkardır. Devletin toplum için adaletli ve eş değer davranması bireylerin resmi kurum ve kuruluşlara olan güven düzeyini de artırmasında önemli bir etkisi olmaktadır. Bir başka araştırma olan Dünya Bankası'nın Türkiye için yaptığı analize göre ise sosyal sermayenin ülkemizde düşük seviyede yer göstermesi toplumda insanların gelir adaletsizliği yaşaması ve toplumun dernek, sivil kuruluşlar vb. yerlere olan sosyal ağlarının ilişkilerinin yetersiz olmasından kaynaklanmaktadır. Ülkemizde ekonomik kalkınmayı sürdürülebilir hale getirmek için sosyal sermaye kavramının yükselmesi bu duruma yardımcı olacaktır. Ülkede bireylerin güven unsuru ve sosyal ilişkilerini yükseltmesi, karşılıklı gruplarla iletişim ve iş halinde bulunması, dernek, vakıf ve birçok sivil toplum örgütüne katılım sağlaması sosyal sermayenin yükselmesine olanak sağlayacaktır. Bireylerin güven unsuru ve sosyal ilişkilerini yükseltmesi, karşılıklı gruplarla iletişim ve iş halinde bulunması, dernek, vakıf ve birçok sivil toplum örgütüne katılım sağlaması sosyal sermayenin yükselmesine olanak sağlayacaktır.

2. YEREL EKONOMİK KALKINMADA SOSYAL SERMAYE

Son dönemlerde yapılan incelemelerde sosyal sermaye ile yerel ekonomik kalkınma arasındaki bağı araştıran deneysel çalışmalarda farklı sonuçlara yer verilmiştir. İşlem maliyetlerinin azaltılmasında üretim kademesinde kullanılan kaynakların idaresizliğinin önlenmesinde eğitimde başarının yükselmesinde yeni teknik bilgilerin özümsemesinde, yatırım kalitesinin artmasında gelir dağılımını iyileştirmesinde, ekonomik büyümenin sürat kazanmasında toplumdaki sosyal sermayenin, düzeyin önemli bir görevi olduğu tespit edilmiştir. Sosyal sermaye ekonomik kalkınmayı farklı şekillerde etkileyebilmektedir. Beşerî sermaye ve yerel kalkınma arasındaki ilişkiyi ortaya koyan belirli bir anda farklı birimlerden toplanan verilerle ülke çözümlerine bağlı deneysel çalışmalar sosyal sermaye ve yerel kalkınma ilişkisi için kesin bir tespite ulaştırmamaktadır. Ekonomiler yüksek eğitim seviyesi olmadan yani beşerî sermaye olmadan sürdürülebilir kalkınmayı sağlayamamıştır. Fakat yüksek kalkınma düzeyine sahip olan bazı ekonomiler düşük sosyal sermaye seviyelerine sahip olmaktadır. (Yağmur, 2017: 118). Ekonomi de üretimin ana ögesi olan üretim faktörleri; doğal kaynaklar, emek, sermaye ve girişimcilik her ne kadar ülke büyümesi için önemli ise ülkede sosyal sermaye seviyesini belirtmede yetenek ve eğitim, kişiler arası iletişimde ekonomide üretim faktörlerini destekleyici yeni unsur olarak önem kazanmaktadır. Ülkelerin ekonomik kalkınmasında politika ve sosyoloji birleşmesi ekonomistlerin sosyal sermayeyi makro açıdan ele aldıklarını göstermektedir. Sosyal ağlar, bir kuruluşa yapılan organizasyonlarda ilişki içerisinde olma faaliyetleri direkt ya da endirekt şekilde ekonomi ile ilişkilendirilebilir. Araştırmacılar ekonomik kalkınma ve sosyal sermaye arasında yaptığı çalışmalarında sosyal sermaye düzeyi yüksek olan ülkelerin ekonomik kalkınmaları daha hızlı olduğu gözlemlenmektedir. Toplumda sosyal güven ve kurallar ekonomik büyümede ülke gelişmelerine fayda sağlamaktadır. “Sosyal sermaye; ekonomik, beşerî, finansal ve çevresel sermaye gibi diğer sermaye türlerinin etkinliğini artıran, ancak çeşitli yönlerden onlardan ayrılan bir sermaye şekli olarak karşımıza çıkmaktadır” (Halıcı Tülüce, 2013: 176). Dünya Bankası sosyal sermaye ve ekonomik kalkınma arasında bulunan ilişkiyi “kayıp halka” olarak anlatmaktadır. Sermaye türleri büyümeyi belli düzeyde etkilemektedir. Sosyal sermayede düşünceler bireylerden toplumlara, isteklerden kurallara yol alacak şekilde yeni bir düzene göre şekillenmiştir. Ülkelerin kalkınma seviyeleri o bölgenin gerek coğrafi gerek tarihsel unsurlarının ne kadar fazla olmasıyla ilişkilendirilir. Bu durum geleneksel kalkınma teorisiyle ilişkilendirilirken, modern kalkınma teorilerine göre böyle bir zorunluluk yoktur. Ülkelerin kalkınma düzeyleri modern anlayışta bölgenin coğrafi, tarihsel unsurlarına bağlı olmamaktadır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kalkınmayan ülkelerde doğal kaynaklar, emek, müteşebbis, sermaye gibi üretim faktörlerinde eksiklik söz konusu olmuştur. Eksik olan bu faktörler gelişmiş ülkelere nakledildiğinde gelişmemiş ülkelerin yoksulluktan kurtulması tartışma konusu olmuştur. Kalkınma problemlerinin çözümü için tasarrufların gelişmiş ülkelere aktarılmasıyla ortadan kalkacağı savunulmuştur. Solow'a göre ekonomik bakımdan kalkınma sadece

tasarruflarla olmamakta ve hukuk, bürokrasi gibi unsurların yanı sıra aktörler arası güvenin yüksek olmasıyla da ilişkilendirilmektedir. Fukuyama'ya göre sosyal güven toplumların ekonomik seviyesi ve başarısı için oldukça önem arz etmektedir. Bunun yanı sıra bir ülkede büyük firmaların varlığı o ülkenin güven seviyesinin yüksek olması ile alakalıdır. Örneğin Amerika, Almanya gibi gelişmiş ülkeler güven seviyesinin yüksek olması ve dünyaca ünlü markaların işletmelerine sahipken, güven düzeyi düşük olan Tayvan, Hong Kong gibi gelişmemiş ülkeler yerel aile firmalarına sahiptir (Seki ve Karataş, 2016: 69). Ekonomik kalkınma ve sosyal sermaye birbiriyle çok fazla ilişki içindedir.

Şekil 1. Sosyal sermaye ve Ekonomik Kalkınmanın İşlevi (Şavkar, 2011: 59)

Sosyal sermaye bileşenleri arasındaki istikrar ve ekonomide piyasa, işletmeler ve sosyal ağlar yardımıyla bir anlaşma içerisinde olması ekonomide işlem maliyetlerini düşürücü, ekonomik verimliliği artırıcı, gerekli yeniliklere ve esnekliklere olanak sağlayarak ekonomik kalkınmada pozitif bir etki yaratmaktadır.

Sosyal Sermaye ve Maliyetler: Sosyal sermayenin ekonomik kalkınmada olumlu bir performans göstermesine maliyetlerin azaltıcı bir role sahip olması etki göstermektedir. Sosyal sermaye düzeyinin yüksek olduğu bölgelerde maliyetlerin düşmesi ekonomik büyümeyi etkilemektedir. Bir bölgede sosyal güvenin artması ve toplumun sosyal ağlarının gelişmiş olması sosyal sermaye düzeyinin yüksek olması ile doğrudan bağlantı göstermektedir. Böylelikle toplumda kusurların az seyretmesi maliyetlere düşüş göstermekte ve bu bölüm için harcanan kaynak kullanımının üretim için harcanması yerel kalkınmaya doğrudan olumlu bir etki sağlamaktadır (Karataş ve Seki, 2017: 2). Büyük işletmelerin, banka gibi sektörlerin maliyetleri oldukça yüksek olabilmektedir. Sosyal sermayenin bileşenlerinden olan sosyal güven düzeyi yüksek toplumlarda firmalar arasında güven düzeyi de yüksek seyredecektir. Böylece insanların büyük firmalara güven duyması, arasındaki sosyal ilişkilerin yüksek olması gerekmektedir. Toplumda sosyal güvenin düşük olması küçük firmaların etkinliği artırır. Fakat güvensizlik duygusu sonucunda firmaların işlem maliyetlerinin yüksek olmasının getirisi bir çeşit vergi olarak kaçınılmaz olmaktadır. Sosyal güven düzeyi yüksek toplumlar bu durumdan muaf kalmaktadır. Maliyetleri düşürmek için bazı faktörler şunlardır; çalışma potansiyelinin yüksek ve etkin olması, sermaye mallarına yatırım yapılması, teknolojik gelişimin doğru oranda seyir göstermesi, girdi fiyatları, ölçek ekonomileri, genel giderlerin yaygınlık göstermesi gibi durumlar ile firmaların maliyetlerindeki yükseklik düşürülebilir (Çalık ve Söylemez, 2018: 711).

Sosyal Sermaye ve Verimlilik: İşletmelerin girdi ve çıktılarında olumlu bir etkileşimi yakalayabilmek için sosyal sermaye seviyesindeki artış oldukça önemlidir. Bu durum ekonomik büyümeyi de beraberinde getirmektedir. Sosyal sermayenin ekonomi ile yakından ve pozitif bir ilişki içerisinde olması emek verimliliğini artırmaktadır. Bölgelerin toplum ilişkilerinin yüksek olması işletmeler arasında iş birliği, takım çalışması ile sorunların çözümüne hızlı ulaşıp gerekli bilgi alışverişinin yapılması çalışanların iş gücü potansiyelinde artışa sebep olmaktadır (Ekşi, 2009: 85-88). Sosyal sermaye düzeyi yüksek olan ülkelerin üretim faktörlerinin etkin ve verimli kullanılması ekonomik büyümeye yardımcı olmaktadır. Sosyal güvensizlik olan ülkelerde firmalar genellikle aile şirketi üzerine kurulmaktadır. Bu firmaların global seviyede farklı firmalar ile yarışma halinde olmaması ve derin olmayan bir düşünce içerisinde olması ekonomik kalkınma boyutunda ülkeler için gaiplik göstergesi olmaktadır (Karagül ve Masca, 2005: 41).

Sosyal Sermaye ve Yenilikler: Sosyal sermaye ve yenilik arasında pozitif bir ilişki vardır. Firmalar arasındaki maliyetlerini düşmesinde yeniliklerin etkisi bulunmaktadır. Yenilik firmalar arasında karşılaşmayı düzenlemektedir. Sosyal sermayenin yüksek olması toplumdaki sosyal bağların güçlü olması bireyler arasında bilgi alışverişinin artmasına, devletin, grupların ve işletmelerin sosyal ağ içerisinde olmasına, teknolojik gelişmeleri takipte kalmasına olanak tanımakta ve beraberinde yeniliği güçlü tutmaktadır. Sosyal sermayenin bir unsuru olan sosyal güven düzeyi toplumda arttıkça bireylerin ve devletin sosyal ilişki içerisinde daha kolay var olması yenilikleri özendirilmektedir. Güven unsuru bir toplulukta, bir organizasyonda, bir faaliyette yüksek düzeyde seyrettiğinde yenilik fikir alışverişine daha elverişli konuma gelmektedir. Düşük sosyal güven

düzeyine sahip olan topluluklar yeniliğe daha zor ulaşmakta güçlük çekebilmektedir (Kitapçı, 2017: 122). Sosyal sermaye ve yenilik kavramının birbiriyle ilişkisi toplumun farklı görüş ve durumlara yeni bir açıdan bakması toplumu güvenilir ve sosyal ağları gelişmesine yardımcı olmaktadır. Teknolojinin gelişme göstermesi endüstriyel boyutta sadece belli firmalarla kalmayıp diğer iş kollarında bulunan işletmelerinde yeniliğe ayak uydurması grupların, bireylerin arasında bulunan ilişkilerin anlaşma ve iş birliği içerisinde olmasına yardımcı olup sosyal sermayesinin yükselmesine olanak sağlayacaktır. Sosyal sermayeye yenilik kavramı olumlu bir etki bırakmaktadır (Kılıç ve Koçyiğit, 2017: 117).

Sosyal Sermaye ve Yatırımlar: Coleman sosyal sermaye kavramını yatırımlar için etkili bir kaynak olarak görmektedir. Bu duruma göre aile ve toplumdaki gruplar içerisinde ailenin en eski kuşağının ve ailedeki bireylere olan süregelmiş tutum ve davranışların çocuklara olan eğitim sosyal statü ve dini görüşlere olan yakınlık gibi var olan durum üzerinden sosyal sermaye olgusunu yatırım ile ilişkilendirmektedir. Bireylerin kendinden sonra gelen nesillere aktaracakları sosyal ilişkilerin iyi bir yatırım olduğunu anlatmaktadır (Kapu, 2008: 270). Zak ve Knack sosyal sermayenin unsuru olan sosyal güven seviyesi yüksek olan toplumlarda yatırımların, ekonomik kalkınmanın ve ülkedeki gelir eşitsizliğinin daha eşit olacağına artacağı görüşünü belirtmiştir. Kormendi ve Meguire bir çalışmada Gayri Safi Yurt İçi Hasıla oranındaki yatırım miktarlarında artış olduğunu gözlemlemiştir (Kızılkaya, 2017: 181).

Sosyal Sermaye ve Gelir Dağılımı: Bir ülkede gelir dağılımının adaletli olması o ülkenin sosyal sermaye düzeyinin yükselmesine imkân sağlamaktadır. Sosyal güven seviyesine bağlı olarak ülkelerin gelir dağılımının artması ekonomik kalkınmayı olumlu etkileyecektir. Bir toplumun gelir düzeylerinde adaletsizlik olması yapılan kanunsuz işlemler, yolsuzluklar toplumun sosyal güven düzeyini zedeler ve sosyal sermaye düzeyinde gelişme beklenmemektedir (Karagül ve Dündar, 2006: 69). Bir ülkede gelir dağılımında adaletsizlik ülkenin yoksul birey oranını artırır buna bağlı yoksul insanların hayat düzeylerinde gerekli mal ve eşyaya sahip olmaması sosyal ilişkilerde toplumda yoksul insanların daha çok dışlanacağı oldukça aşıkardır. Bununla birlikte yoksulluğun bir diğer getirisi olarak bireylere olan güvensizlik, suç işleme oranlarında artış ve toplumda yer edinmekte güçlük çekme söz konusu olmaktadır (Akin, 2015: 22).

3. TÜRKİYE’DE SOSYAL SERMAYE KAVRAMININ GELİŞİMİ

Sosyal sermaye kavramı adına araştırmalar sadece ekonomik bazda değil politik, sosyal vb. bölümlerde de etki göstermiştir. Sosyal sermaye ile toplumun doğrudan ilişkili olduğunu anlamak oldukça mümkündür. Toplumsal yaşamın kalitesi, bireylerin mutlulukları ile ilişkilendirilebilir. Toplumdaki ekonomik krizler, eğitimdeki yapısal sorunlar, adaletsiz bir gelir dağılımı, toplumda işlenen suçlar gibi durumlar toplumun ilişkilerini bireyler arasındaki bağları zayıflatmak için çok önem arz etmektedir (Aslan, 2016: 181-200). Literatürde Türkiye’de sosyal sermaye kavramına bakış açısı 2000’li yıllardan sonra ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda aşağıda kronolojik sıraya göre çalışmalar incelenmiştir. Bu çalışmalarda sosyal sermayenin farklı boyutları ele alınmaktadır. Bunlar;

Nalan Yetim (2002) yılında yaptığı “Sosyal Sermaye Olarak Kadın Girişimciler: Mersin Örneği” adlı çalışmada kadın girişimciliğin sosyal sermaye için büyük önem taşıdığını vurgulamıştır. İş gücüne olan katılım ve iş kurma aşamasında gerçekleşen sosyal destekleri sosyal sermaye açısından ele almıştır. Mersin’de girişimci kadınlara yönelik bir anket yapmış ve kadın girişimcilerin desteklenmesi için yapılan projede eğitim almış ve rastgele seçilen 224 kadın girişimci ile yüz yüze görüşme sağlanarak bir çalışma yapılmıştır. Kadın girişimcilerin demografik özelliğinin tanımlanması, kişisel karakteristik özellikleri, kadınların ne sebepten dolayı girişimci olma isteğini, kadın girişimcilerin faydalarına olan durumlar ve engelleri hakkında bilgi verilmiştir. Buna göre Türkiye’de kadınların girişimcilik alanında istihdam sağlamış olmaları kadınların sosyal sermaye katkısına olumlu etki sağladığı anlaşılmıştır. Kadınların girişimci olarak Türkiye’de var olmaları çoğu ülkede olduğu gibi aile ekonomisine katkı sağlamak, başkaları için çalışmaktan ziyade kendi işinin patronu olmanın getirisiyle bağımsız olmak buna bağlı kadınların kendilerini işte geliştirmeleri, birlikte hareket ederek toplumda kadınların bağlayıcı bir güç oluşturduğunu söylemek sosyal sermaye bakımından önemli bir kaynak olmaktadır.

Şadan Çalışkan, Ferhat Pehlivanoğlu ve Oytun Meçik (2014) yılında yaptığı “Bireysel Kazançların Belirlenmesinde Sosyal Sermayenin Rolü (Yalova Örneği)” adlı çalışmalarında Yalova ilinde insanların bireysel kazançlarının belirlenmesinde sosyal sermaye kavramı ile ilişkisi incelenmiştir. Bu çalışmada 532 kişi ile anket gerçekleştirilmiştir. Bu anket değerlendirmesinde insanların eğitim düzeyi, cinsiyet, çalıştıkları iş vb. öğeler değerlendirilmiştir. Beşerî sermaye ve sosyal sermaye değişkenlerine göre sonuç belirlenmiştir. Beşerî sermaye değişkenlerinden olan bireylerin yaşı, eğitim seviyesi, çalıştığı işlerdeki tecrübesi gibi öğeler iken sosyal sermaye değişkenlerinden olan güven, sosyal normlar ve toplumun sosyal ağlara olan katılımları araştırılmıştır. Sonuca göre sosyal sermaye değişkenleri yani toplumdaki sosyal güven, toplum kuralları,

sosyal ilişkiler bireylerin kazançlarını belirlemede etkili olmaktadır. Beşerî sermaye değişkenlerinden ise bireylerin eğitim düzeyleri, çalıştıkları iş tecrübeleri bireysel kazançlarında oldukça önemli bir durumda olduğu çıkarılmıştır.

Mustafa Kemal Şan ve Handan Akyiğit (2015) yılında yaptığı “Sosyal Sermaye Tartışmaları ve Türkiye’de Sosyal Sermayenin Ölçülmesi Sorunu” isimli araştırmalarında sosyal sermaye kavramının çalışma yönteminde yalnızca “Türkiye’de görünenin ve beklenenin aksine araştırma sonuçlarında sosyal sermayenin zayıflığı/yetersizliği nasıl çıkmaktadır?” sorusu ile de sosyal sermayenin ölçülmesi ortaya çıkarılmıştır. Sosyal sermayenin ölçüm nitelikleri değişim göstermektedir. Bunun nedeni sosyal değerlerin insani değer olduğu ve ülke gücünün belirli sosyal düzenleme sunması gibi olgular olduğunu söyleyebiliriz. Bu yüzden sosyal sermaye ölçümlerinin bireylere ve siyasi değerlere bağı olmaktadır. Dünya Bankasının ülkeler için yaptığı sosyal sermaye ölçümlerinde toplumsal değerler önemli olmuştur.

Dünya Bankası ve OECD kurumlarının sosyal sermaye için uyguladığı indekslerin sonuçlarına göre yapılan bazı çalışmalarda Türkiye’de sosyal sermaye düzeyi düşük çıkmıştır. Buna bağı olarak ekonomik yeterliliğin sağlanmasının yanı sıra beşerî ve sosyal sermayenin de varlığı önemsenmiştir. Toplumlar da gelir düzeyindeki adalet toplumun sosyal güven düzeyini artırmaktadır. Gruplar arasında gelir dağılımında eşitsizlik olursa sosyal barış azalma seyrinde olmakta ve bireyler arasındaki güven düşüş gösterir. Ortaya çıkan gelir farklılıkları yolsuzluk durumlarına karşı insanlarda şüphe oluşturabilmektedir. Bu durum sonuç olarak toplumda güven düzeyinin azalması için önemli bir durum teşkil etmektedir. Gelir dağılımının adaletli olması Gayri Safi Yurtiçi hasılanın yüksek olmasından öncelikli etken göstermesi sosyal sermaye kavramının ilerleyişi için önemlidir. Bundan dolayı bir toplumda gelir dağılımının adaletsiz olması, milli gelirin yüksek olması toplumun sosyal sermaye düzeyini düşürecektir. Aksi durumda ise gelir dağılımında adaletli olması ve milli gelirin düşük olması durumu toplumların sosyal sermaye seviyesinin artmasını sağlayacaktır (Keleş, 2012: 83).

Sosyal sermaye ve ekonomik kalkınma arasındaki ilişkiyi, Türkiye’de yapılmış olan yerel bazda çalışmalara örnekler ise;

Aksaray İl Örneği. Karataş ve Seki (2017) tarafından yapılan, “Sosyal Sermaye ve Bölgesel Kalkınma İlişkisi: Aksaray Örneği” isimli çalışmada, ekonomik kalkınma ile sosyal sermaye arasında pozitif bir ilişki vardır. Bölgenin gelişmesinde sağlık, eğitim ve refah seviyeleri kalkınma için önemli faktörler arasındadır. Aksaray ili ve ilçeleri ile bir anket oluşturulmuştur. Yapılan ankete göre Aksaray merkez ilçede endeks oranlarının daha iyi düzeyde olduğu gözlemlenmiştir. Aksaray şehir merkezinde ve ilçelerinde aile dayanışmalarının iyi olması fakat bölgedeki vakıf, dernek gibi kuruluşların sosyal ağlarının zayıf olması, toplumda oluşan yeniliklerin Aksaray halkı tarafından kabul görülmesi ancak toplumda yaygınlık göstermesi oldukça güçtür. Yerel kalkınmada bölgenin yeniliklere zor uyum sağlaması kalkınma yöntemlerinin işlevselliğini zorlaştırmaktadır. Sosyal sermayede bölgenin kalkınma göstermesi toplumun yeniliklere uyum sağlamasıyla hız gösterecektir. Aksaray merkez ilçede sermaye stoku ve ekonomik faaliyetler bakımından yüksek düzeyde gelişmişlik göstermektedir. Ortaköy ilçesinde ise sosyal ve ekonomik gelişmişlik seviyesi yüksek olan ikinci ilçe olarak belirlenmiştir. Sosyal ve ekonomik gelişmişlik düzeyi üçüncü ilçe Eskişehir’dir. Bu ilçede beşerî sermaye seviyesi az olmakla birlikte sosyal sermaye stoku düşük seviyededir. Bir bölgenin sosyal ve beşerî sermaye stoku aynı düzeyde artış gösterir ise o bölge kalkınma seviyesi artış gösterecektir. Aksaray’ın Güzelyurt ve Gülağaç ilçelerinde yaşam kalitelerinin yüksek olması durumunda merkez ilçeye rakip çıkma konusu olağan görünmektedir. Aksaray ilinde yerel kalkınma ve sosyal sermayeni ilişkisi olumlu gözlenmektedir. Sosyal sermaye bir bölgenin kalkınması için önem arz etmektedir. Buna bağı olarak bölgesel kalkınmanın artması için toplumun birbirine güven duyması, toplumda istihdamın artması, yoksullukların azalması, yerel stratejinin artması gibi durumlar neticesinde sosyal sermayeyi artırarak yerel ekonomik kalkınmanın artmasına da olanak sağlarız.

Antalya İl Örneği. Ardahan (2014) tarafından yapılan, “Bireylerin Sosyal Sermaye Profili: Antalya Örneği” adlı çalışmada, Antalya İlinde yaşayan insanların sosyal sermaye ölçümlerini belirli değişkenlerle hesaplayarak ele alınmıştır. Yapılan çalışmaya 410 katılımcı ile tanımlayıcı araştırma modeli uygulanmıştır. Katılımcıların eğitim seviyeleri, cinsiyet, yaşları, aylık sağladığı kazançları, yaşadığı mevki araştırılarak analizler yapılmıştır. Yapılan araştırmada katılımcıların cevaplarına göre insanların yaşları ile orantılı sosyal sermaye düzeyleri incelendiğinde sivil toplum kuruluşlarına üyelikleri, toplumda bireylerin komşuluk bağları, yaşadıkları yerlerin ne derece güvenilir olduğu durumu bireylerin yaşları ilerledikçe sosyal sermaye oranları da artış göstermektedir. Bu bağlamda insanların cinsiyetleri ile orantılı sosyal sermaye düzeylerine bakıldığında sivil toplum kuruluşlarına üyelikleri, bireylerin insanlara ve dış çevreye olan güven unsurunun erkek katılımcılar ile kadın katılımcılar arasında fark olduğu belirlenmiş ve erkeklerin sosyal sermaye oranlarının

daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Yine aynı şekilde katılımcıların yaşadığı mevkiye göre istatistiksel olarak bir farklılık gözlemlenmemiştir. İnsanların sivil toplum kuruluşlarına üyelikleri, bireylerin insanlara ve dış çevreye olan güven unsurunun insanların bir işte çalışma ya da çalışmama durumuna göre farklı olduğu belirlenmiş ve çalışan kesimin sosyal sermaye seviyeleri yüksek olduğu anlaşılmıştır. Bireylerin eğitim durumu, herhangi bir sivil toplum kuruluşuna olan üyelikleri, komşuluk ilişkileri ve çevreye olan güven unsurunda fark vardır. Eğitim seviyesi yüksek olan insanların sosyal sermaye seviyesinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan araştırmada insanların sağladığı kazançları, sivil toplum kuruluşlarına üye olma, komşuluk ilişkileri, bireyler arası güven ve dış çevreye olan güven unsurunda fark olduğu belirtilmiştir ve geliri yüksek olan insanların sosyal sermaye seviyesi yüksek olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda Antalya ilinde sosyal sermaye düzeyini 4.0 değeri üzerinden 3,04 olarak belirlemiştir. Burada sosyal sermaye seviyesinin 3.04 olması ortalama değerden fazla olduğu belirlenmiştir. Antalya'nın sosyal sermaye seviyesinin orta düzeyde ilerlediği belirlenmiştir. Sosyal sermaye düzeyindeki yükselmeyi sağlamak için insanların topluma olan güven düzeyinde artış olması, bireylerin eğitim düzeyleri ne kadar yüksek olursa o kadar sosyal seviyenin artacağı, sivil toplum kuruluşlarına katılım oranlarının yükselmesi sosyal düzen seviyesini artıracak, toplumda insanların yaşadıkları yere kendilerinin ait hissetmesi gerekli güven ve saygıyı bir araya getireceği için, komşuluk ilişkilerinin gelişmesine katkı sağlaması ve sosyal sermaye seviyesini artıracaktır. Antalya ilinde 2007 yılında Emniyet Müdürlüğü'nün başlattığı "Komşu Kollama Projesi" uygulanarak toplumda bireylerin birbirlerine güven duymasını sağlamak için bir proje geliştirmiştir. Bu durum sosyal güvenin toplumda artmasına bir etki sağlayacaktır. Bununla birlikte resmi ya da resmi olmayan kuruluşların bireylerin topluma olan güvenin ve buna bağlı sosyal sermaye düzeyinin artmasına sebep olabilmesi için gerekli yardımcı yapmaları ildeki gelişim için oldukça önem arz etmektedir.

Çorum İl Örneği, Yüksel (2015) tarafından yapılan "İktisadi Kalkınmada Sosyal Sermayenin Rolü: Çorum İline Yönelik Bir Analiz" adlı çalışmada, sürdürülebilir kalkınma ile sosyal sermaye arasında bir ilişki olduğu anlatılmıştır. Sürdürülebilir bir alanda sosyal alan, sosyal çevre ekonomik durumun gelişmişliğini göstermek için yeterlidir. Sosyal sermayenin sonraki kuşaklara kalması için sosyal sermayenin bir bileşeni olan güven unsuru önemlidir. Sosyal sermaye ve ekonomik kalkınma arasındaki bağ Çorum Organize Sanayi Bölgesinde işletmeler arasındaki ilişki incelenerek eğer firmaların araştırmayı kabul etmemesi durumunda KOSGEB'den fayda sağlayarak Çorum Organize Sanayi Bölgesi Dışında da firma seçilmiştir. Ankete katılan bireylerle yüz yüze görüşme sağlanmıştır. Çorum Sanayi Bölgesinde yapılan ankete göre işletmeler anlaştığı bireylere güvenirken yetkilerin çökmesi durumunda önemli yetkileri işletme bünyesinde yöneticilere bırakmaktadır. Çorum'da işletmelerin çoğu aile işletmesi olduğu için işletmelerin ticari anlayışlarının dışı kapalı olduğu ortaya çıkmıştır. Çorum ilinde yapılan bu araştırma sonucunda, sosyal sermaye seviyesinin düşük olduğu meydana çıkmıştır. Buna bağlı şekilde ortaya kurumlaşmış bir yapı çıkarak sosyal sermaye boyut değiştirmiştir. Yapılan çalışma sonucuna göre Çorum ilindeki işletmelere başka işletmeler arası ilişkiyi ve güveni kullanma, yardımlaşma, birbirlerine destek verme konuları önerilmiştir. Bu durum sosyal sermayenin artmasına doğrudanda sosyal güvenin yükselmesine neden olmaktadır.

Erzurum İl Örneği, Keskin (2008) tarafından yapılan "Sosyal Sermaye ve Bölgesel Kalkınma: Erzurum Ticaret ve Sanayi Odası Üyelerinde Sosyal Sermaye Düzeyi ve Belirleyicilerinin Analizi" isimli çalışmada sosyal sermaye kavramı ekonomik kalkınma ile bir bütün olarak bağdaşmaktadır. Erzurum'da Ticaret ve Sanayi Odası üyelerinin sosyal sermaye seviyesinin önemi konu olmuştur. Bu anket sonuçlarına bakıldığında üzere Erzurum Ticaret ve Sanayi Odası üyelerinde sosyal sermaye seviyesi endekslerin oranlarına göre belirlenmektedir. Buna göre sosyal sermaye düzeyinde katılımcıların %12,6'sının yüksek seviyede olduğu, %68,9'unun orta seviye, %18,4'ünün ise düşük seviyede olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum sosyal sermaye seviyesinin genel olarak orta seviyede olduğunu meydana çıkarmıştır. İhtiyaçları karşılama için yapılan ticaretler, mal ve hizmetlerdeki gelişme ve değişim ekonomik kalkınmayı desteklemektedir. Sosyal sermayenin gelişmesi yerel ekonomik kalkınma için önem göstermektedir. Gerekli politikaların mecburi yapılması yerel ekonomik kalkınma ve sosyal sermaye kavramının gelişimi için önem arz etmektedir. Yapılan çalışmanın sonucunda Erzurum İline öneri olarak, eğitim seviyesindeki artış sosyal sermaye seviyesini de yükselteceği değerlendirilmiştir. Bir başka sosyal sermayeyi artırıcı öneri ise, Erzurum ilinden yapılan göçlerin, eğitim seviyesinin yüksek olan bireylerin şehir dışına göç etmelerinden dolayı gerekli ve yeterli iş olanaklarının var olması göç etmeyi durdurarak sosyal sermaye seviyesinde artış olmasını sağlamaktadır. Bu durum kapsamında sosyal ve beşerî sermayede artış, yerel ekonomik kalkınmada yükselme gözlemlenirken diğer taraftan dış göç hız oranının da düşmesini sağlamıştır. Ticaret ve Sanayi Odası üyelerinin sıklıkla bir araya gelmiş olması üyeler arasında iletişim ağlarını güçlendirecek ve sosyal güvenin artmasına dolayısıyla bu durumda sosyal sermaye seviyesinin artmasına sebep olmuştur. Sürdürülebilir yerel kalkınma ve sosyal

sermayenin tam sağlanabilmesi için Erzurum ilinde gerek kurumsal firmalar gerekse özel sektörün gelişmesi artış sağlamak adına oldukça önemlidir.

Kars İl Örneği. Basut ve Özyakışır tarafından (2019) yılında “Kars İlinin Sosyal Sermaye Düzeyinin Belirlenmesi: Bir Saha Çalışması” adlı araştırmalarında, 399 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim durumları, çalıştığı iş, yaşadığı yerin tipi, hanede yaşayan insan sayısı ve hane gelir seviyesi göz önüne alınarak bir anket araştırması yapılmıştır. Yapılan ankette bireylerin ulaşım ve istekli katılımcı sağlayabilmek adına anket katılımcıları şehir merkezinde yapılmıştır. Yapılan araştırmada resmi kurum ya da kuruluşlara güven sırasında ilk üç kurum Türk silahlı Kuvvetleri, Kolluk Kuvvetleri(polis) ve Hastane gibi sağlık kuruluşları olarak belirlenmiştir. Kars ilinde sıralamanın böyle olması insanların maddi ve manevi (mal veya can güvenliği) yaşamlarının daha ön planda tutulduğunu belirtmektedir. Yapılan çalışma sonucuna göre Kars ilinde sosyal sermaye seviyesi oldukça güçlü bir şehir olduğu ortaya çıkmaktadır.

Konya (Bedesten) İl Örneği. Üçler, Koraş ve Güçlü (2016) tarafından yapılan “Bölgesel Kalkınmada Sosyal Sermayenin Rolü: Konya Bedesten Örneği” isimli çalışmalarında, toplumda kurumlara, bireylere, gruplara olan sosyal güvenin yüksek olması o bölgede sosyal sermayenin, beşerî sermayenin geliştiğini göstermektedir. 298 işletme baz alınarak bir anket araştırması yapılmıştır. Konya Bedestende çalışan esnafların hükümete, emniyete ve hukuka sosyal güven düzeyinin olumlu ve yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bir başka anlatıma göre, Bedestende çalışan çoğu esnafların mesleklerini babadan oğula durumu söz konusu olduğu için eğitim seviyeleri ve güven düzeyi arasında olumsuz bir ilişki söz konusu olmuştur. Esnafların komşularla bir iş ortaklığı yapma, gereken güveni alamama durumu olabileceği düşüncesiyle yeni iş bölümlerine girmemektedirler. Bu durumda farklı istihdam olanaklarını azaltmaktadır. Gereken resmî kurumlar aracılığı ile aradaki güven üzerine toplantılar yapılırsa sosyal sermaye ve sosyal güvende artış olabilmektedir. Bedestende esnaflar arasında bir önder ya da başkan gibi birinin olmaması durumu tespit edilmiştir. Bu duruma göre esnaf arasındaki ilişkilerin çok samimi olmadığı gözlemlenmiştir. Bu durumu değiştirmek için iletişim bağlarını güçlendirmek ve sosyal güven seviyesini artırmak için esnafların bir dernek gibi karşılıklı tanış olabilecekleri sosyal bir ortam olması önerilmektedir. Bedesten çarşısı işletme açısından yoğun olan bir bölge olduğu için işletmelerin farklı ticaret düşüncesi olduğunda Konya Bedesten çarşısından taşıyıp alışveriş merkezlerine ya da Konya'nın başka bölgelerinde işletmelerini açabileceklerini gözlemlemişlerdir. Sosyal sermayenin gelişmesi ve ekonomik kalkınmanın yükselmesi için bölgede olan ilişkiler, ekonomik yapı, sosyal boyut her zaman önemli hale gelmiştir.

Zonguldak İl Örneği. Çeştepe ve Gemicioğlu (2019) tarafından yapılan “Bölgesel Kalkınmada Sosyal Sermayenin Rolü: Zonguldak'ta Bir Alan Araştırması” isimli araştırmasında farklı bireyler seçilerek 800 katılımcının anketi dikkate alındığı ve katılımcıların cinsiyet, yaş aralığı, doğum yeri, eğitim düzeyi, çalıştığı iş durumu, gelir kazancının ne oranda olduğu belirlenerek bir araştırma yapılmaktadır. Sonuç olarak katılımcıların cevapları doğrultusunda %43,5'inin düşük düzeyde olduğu, %24,75'inin orta düzeyde olduğu, %31,75'inin yüksek düzeyde olduğu ortaya çıkmaktadır. Toplumda bireylerin yüksek güven seviyesinde olması o toplumun sosyal sermaye düzeyinin geliştiğini ve yüksek oranda olduğunu göstermektedir. Bu kapsamda sonuçlara göre Zonguldak İlinde sosyal sermaye düzeyinin düşük olduğu analizi yapılmıştır. Çözüm olarak ilde sosyal ağları sosyal güveni geliştirici ve artırıcı politikaların uygulamaya geçirilmesi önerilmiştir.

Eskişehir İl Örneği. Çalışkan ve Meçik (2011) tarafından “Sosyal ve Beşerî Sermayenin Bireysel Ekonomik Getirisi Üzerine Uygulamalı Bir Analiz: “Eskişehir İli Örneği”” isimli çalışmada ildeki 403 katılımcı ile sağlanan bir anket araştırması yapılmıştır. Yapılan etkenlerle sosyal sermaye bileşenlerinin yani sosyal ağların, sosyal kuralların ve sosyal güvenin bireysel gelirlerin üzerindeki ekonometrik analizi sonucunda anlamlı bir farklılığa neden olmadı sonucu ortaya konmuştur.

Şehir örneklerinde yapılan araştırmaya göre sosyal sermaye kavramı hepsi için aynı özelliklerden bahsetmektedir. Sosyal sermayenin unsurlarından sosyal güven, komşuluk ilişkileri, resmi kurum ve kuruluşlara bağlılık, gönüllü bir kuruluşa ya da organizasyonlara katılım veya üyeliklerin gerçekleşmesi, farklı bir dini inanca ya da mezhebe bağlı olan bireylere karşı toplumun yaklaşımı, bölgelerde yapılan çalışmaların belli ölçütlere bağlı kalarak katılımcıların özelliklerinin olması gibi durumlar sosyal sermaye seviyesini oluştururken çok önem göstermektedir. Gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan ülkelerin en önemli farkları sürdürülebilir ekonomik kalkınma süreçleri önem arz etmektedir. Türkiye son dönemlerde bölgesel, yerel kalkınma yaklaşımını önemseyerek gelişemeyen bölgelerde önemli politika geliştirerek “içsel kalkınma modeli” ne uyum sağlayabilmesi adına sosyal sermaye kavramını önemli bir araç olarak görmektedir. Sosyal sermaye kavramının tam bir tanımı olmadığını göz önüne alındığında farklı iktisatçılar ve yazarlar arasında tartışmaya sebep olmuştur. Sosyal sermaye toplumda güven, sosyal normlar ve toplum ilişkilerinin ekonomiye olumlu yansması için araç olarak bu süreçte var olmasıdır. Sosyal sermaye ve ekonomik kalkınma arasında

birçok sonuç analiz edilmektedir (Yağmur, 2017:13). Türkiye’de genel sosyal sermaye düzeyi düşük çıkmaktadır. Yapılan araştırmalara göre Türk halkı insanların kendini daha çok düşünen bireyler olduğu bu yüzden de başkalarına güven konusunda sorun yaşadıklarını belirtmektedir. Bu durum toplumsal sorunların yanında olmadığını göstermektedir. Ülkemizde sivil toplum kuruluşlarına olan bireysel ve grupsal katılımlarda yapılan araştırmaya göre oldukça düşük düzeydedir. Ülkemizde aile bağlarının kuvvetli olması ve Türk halkının ailesine bağlı olması yeterli bir güven algoritmasını oluşturmamaktadır (Uğuz, Örselli, Sipahi, 2014:34). Türkiye’de bazı bölgelerin sosyal sermaye düzeyini belirlemek için yapılan il örneği çalışmalarında da görüldüğü üzere sosyal sermayenin bileşenleri yardımıyla ölçüldüğü ortaya çıkmaktadır.

4. NİĞDE ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ SOSYAL SERMAYE PROFİLİ

4.1. Araştırmanın Yöntemi Ve Amacı

Bu araştırma Niğde İli Merkez İlçe Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren işletmelerin ve yöneticilerinin sosyal sermaye düzeyini belirlemek amacı ile araştırılmıştır. Araştırma yöntemi Niğde Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren firmaların yöneticilerine anket uygulaması yapılmıştır. Bölgede toplam 110 firma olup, aktif faaliyet gösteren firma sayısı 85’tir. Ana kütle olarak anket çalışması 85 firmaya yapılacak olup bazı işletme yöneticileri ankete katılmayı kabul etmeyip sadece baz alınan 64 işletme ile anket çalışması gerçekleştirilmiştir. 2020 Covid-19 pandemisinden dolayı anket çalışmasında 12 firma online anket sorularını doldurmuştur. Geri kalan 52 firma ile yüz yüze anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışmasında toplam 30 soru sorulmuştur. Ankette sorulan ilk 8 soru demografik özelliklerini belirleyici soruları kapsamakta katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi, hane gelir düzeyi, Niğde merkez ilçe OSB’de hangi sektörde faaliyet gösterdikleri, Niğde merkez ilçe OSB’de kaç yıl faaliyette buldukları ve Niğde İlinde ikamet sürelerinin ne kadar olduğu gibi sorular yöneltilmiştir. Geriye kalan 22 soru ise bölgenin ve firma yöneticilerinin sosyal sermaye düzeylerini belirleyebilmek için sorulan sorulardır. Anket çalışmasında sorular belirlenirken Dünya değerler anketi soruları ve Türkiye’de sosyal sermaye üzerine yapılan il örnekleri anket soruları dikkate alınıp özümleme yapılmıştır. Yapılan anket çalışmasında 5’li likert ölçeği kullanılarak değerlendirme yapılmıştır. Katılımcılara sorulan soruların en olumsuz cevap değeri 1 puan, en olumlu cevabın değeri 5 puan olarak değerlendirilmektedir. Bölgenin sosyal sermaye düzeyini belirtmek için 3 farklı endeks kullanılmıştır. Bunlar; Güven endeksi, Network endeksi ve Karşılıklı Yardımlaşma ve Ortak İş Birliği endeksi olarak belirlenmektedir. Ankete katılım sağlayan bireylerin sosyal sermaye göstergeleri her bir endeks için düşük seviye, orta seviye, yüksek seviye olarak belirlenmiştir. Buna bağlı olarak genel sosyal sermaye düzeyi belirlenmektedir. Ayrıca sosyal sermaye düzeyinin belirlenebilmesi için katılımcıların demografik özellikleri ile 3 ayrı endeks arasında ilişki kurulmuştur. Katılımcılara Güven endekslerini belirlemek için güvene dayalı 7 soru sorulmakta ve bu sorulara verilen cevaplara göre en düşük puan 7, en yüksek 35 puan olarak, network endeksini belirlemek için 6 soru sorulmakta ve bu sorulara verilen cevaplara göre en düşük puan 6, en yüksek 30 puan olarak, karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği endeksini belirlemek için katılımcılara 9 soru sorulmakta ve bu sorulara verilen cevaplara göre en düşük puan 9, en yüksek 45 puan olarak hesaplanmaktadır. Bu ilişki Chi-Square testi ile belirlenmiştir. Anket soruları “SPSS Statistics 26 Command Syntax Reference” programı ile sonuçlandırılmıştır.

4.2. Araştırmanın Demografik Özellikleri

Niğde Organize Sanayi Bölgesinde anket çalışmasına katılan firma yöneticilerinin demografik özellikleri belirlenmektedir. *Cinsiyet Dağılımı ve Bulguları*; Yapılan anket çalışmasına göre toplam 64 katılımcı arasında %92,2 oranında yani 59 erkek katılımcı birey, %7,8 oranında yani 5 kadın katılımcı birey olduğu ortaya konmaktadır. *Yaş Dağılımı ve Bulguları*; Yapılan anket çalışmasında ankete katılan toplam 64 bireyin %4,7’si yani 3 kişi 18-24 yaş aralığında, %15,6’sı yani 10 kişi 25-34 yaş aralığında, %32,8’i yani 21 kişi 35-44 yaş arasında, %37,5’i yani 24 kişi 45-59 yaş aralığında yine aynı şekilde katılımcıların %9,4’ü yani 6 kişi ise 60 yaş ve üzerinde olduğu belirlenmektedir. Bu duruma göre Niğde İli OSB’de faaliyet gösteren katılımcıların yaş aralığı 45-59 arasında olan katılımcılar çoğunlukta olup 18-24 yaş aralığında olan katılımcıların daha az bir sayı oluşturduğu ortaya konmaktadır. *Eğitim Düzeyi ve Bulguları*; Anket araştırmasına göre ankete katılan toplam 64 bireyin eğitim düzeyleri analiz edilmektedir. Buna göre %14,1 oranında yani 9 bireyin ilkökul mezunu, %6,3 oranında yani 4 bireyin ortaokul mezunu, %39,1 oranında yani 25 bireyin lise mezunu, %7,8 oranında yani 5 bireyin ön lisans mezunu, %28,1 oranında yani 18 bireyin lisans mezunu ve %4,7 oranında yani 3 bireyin ise lisansüstü mezunu olup eğitim seviyeleri belirlenmiştir. Buna göre Niğde OSB’de ankete katılan bireylerin eğitim düzeylerinin yüksek oranda Lise mezunu olduğu, eğitim düzeyi en az oranda ise ortaokul mezunlarının olduğu ortaya çıkmaktadır. *Niğde İli İkamet Süresi ve Bulguları*; Yapılan anket araştırmasına göre toplam 64 katılımcının %10,9 oranında yani 7 bireyin 1-5 yıl arasında, %4,7 oranında yani 3 bireyin 6-10 yıl arasında, %4,7 oranında yani 3 bireyin 11-15 yıl arasında ve %12,5 oranında yani 8 bireyin

16-20 yıl arasında, %67,2 oranında yani 43 bireyin 21 yıl ve üzerinde Niğde İlinde ikamet ettikleri ortaya konmaktadır. Bu araştırmaya göre yüksek oranda katılımcının uzun yıllar Niğde ilinde yaşadığı ve düşük oranda katılımcının ise henüz kısa süreli Niğde ilinde yaşadığı ortaya çıkmıştır. *Niğde İli OSB’de Gösterilen Sektör Dağılımı ve Bulguları*; Yapılan anket çalışmasına göre toplam 64 katılımcının %17,2’si yani 11 birey gıda sektörü, %26,6’sı yani 17 bireyin tekstil-konfeksiyon-deri sektörü, %14,1’i yani 9 bireyin makine-otomotiv-metal eşya sektöründe, %14,1’i yani 9 bireyin plastik-kimya-petrol-pvc sektöründe, %17,2’si yani 11 birey mobilya-ahşap-malzeme sektöründe, %10,9’u yani 7 birey ise diğer sektörde faaliyet gösterdiği belirlenmektedir. Bu duruma göre Niğde OSB’de katılımcıların büyük çoğunluğu Tekstil- Konfeksiyon-Deri sektöründe faaliyet göstermekte iken küçük bir bölümü ise diğer sektörlerde faaliyet göstermektedir. *Hane Gelir Düzeyi Dağılımı ve Bulguları*; Yapılan çalışmada toplam 64 katılımcının %4,7’si yani 3 birey 3000 TL ve altı gelir aralığı, %12,5’i yani 8 birey 3001 TL- 4000 TL gelir aralığında, %15,6’sı yani 10 birey 4001 TL- 5000 TL gelir aralığında, %12,5’i yani 8 birey 5001 TL- 6000 TL gelir aralığında, %54,7’si yani 35 birey ise 6001 TL ve üzeri gelir aralığına sahiptir. Bu duruma göre ankete katılan bireylerin yarısından fazlasının hane gelir düzeyi (tüm ailenin bireysel kazanç toplamları) yüksek oranda olmakta ve katılımcıların az bir oranında ise hane gelir düzeyi (tüm ailenin bireysel kazançları) düşük olmaktadır. *Niğde OSB’de Faaliyet Gösterilen Süre Dağılımı ve Bulguları*; Yapılan anket çalışmasına göre toplam 64 katılımcının %42,2’si yani 27 birey 1-5 yıl arasında, %20,3 oranında yani 13 birey 6-10 yıl arasında yine %20,3 oranında 13 bireyin 11-15 yıl aralığında, %4,7 oranında yani 3 bireyin 16-20 yıl arasında, %12,5 oranında yani 8 bireyin ise 21 yıl ve üzerinde Niğde İli OSB’de faaliyet gösterdikleri ortaya çıkmaktadır. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu henüz OSB’de faaliyet göstermek için uzun zaman yer almadığını söyleyebiliriz.

4.3. Niğde İli Organize Sanayi Bölgesinin Sosyal Sermaye Seviyesinin Belirlenmesi

Sosyal sermaye düzeyinin belirlenmesinde en önemli etkenler sosyal sermayenin bileşenlerini oluşturmaktadır. Sosyal güven, network yaklaşımı ile karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği önemli ölçüde bir bölgenin sosyal sermaye düzeyini belirlemektedir. Niğde İli Organize Sanayi Bölgesi için yapılan anket çalışmasına göre bölgede güven endeksi, network endeksi, karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği endeksi yardımı ile analizler yapılmaktadır.

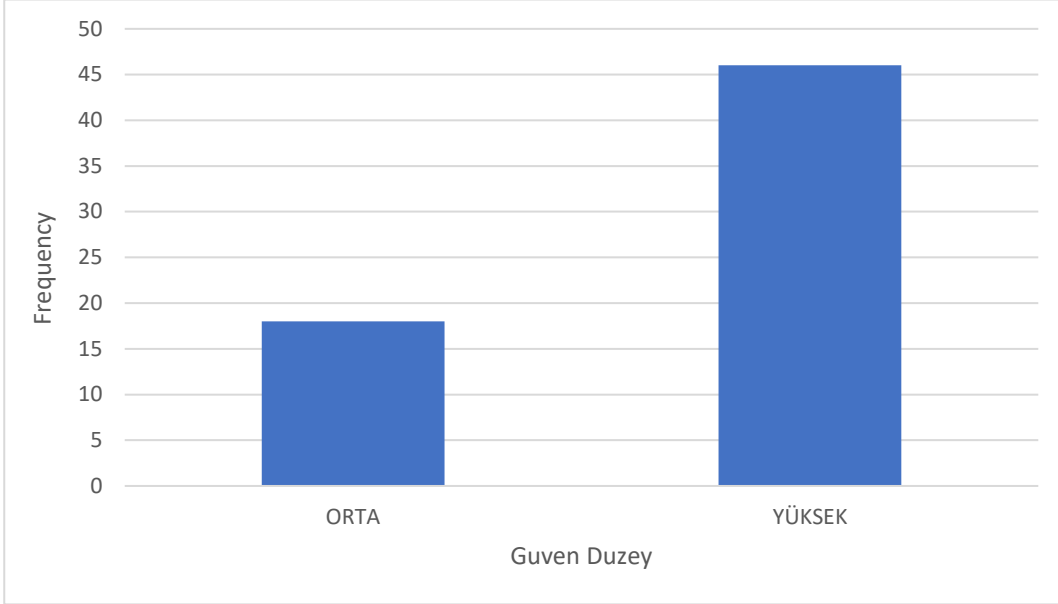
Niğde İli OSB Güven Endeks Seviyesi, Niğde ili Organize Sanayi Bölgesinde genel güven düzeyini belirleyebilmek için 64 katılımcı ile gerçekleştirilen Niğde Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren işletme yöneticilerine sorulan firmaların güvenilirliği, bireylere olan güven gibi bu endeks üzerine hazırlanan sorular sorulmaktadır. Yapılan anket çalışmasına göre katılımcılara sorulan Niğde OSB’de komşu işletmelere güvenir misiniz? Sorusuna verilen cevaplara göre 2 katılımcı %3,1 oranında kesinlikle güvenmiyorum, 1 katılımcı %1,6 oranında güvenmiyorum, 10 katılımcı %15,6 oranında kararsızım, 37 katılımcı %57,8 oranında güveniyorum, 14 katılımcı %21,9 oranında kesinlikle güveniyorum cevabını vermektedir. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu komşu işletmelere yüksek oranda güvendiğini göstermekte ve düşük oranda güvensizlik yaşadığını göstermektedir. Araştırma yapılan ankete göre katılımcılara sorulan İşletmenizde çalışan bireylere güvenir misiniz? Sorusunun cevaplarına göre hiçbir katılımcı %0 oranda kesinlikle güvenmiyorum cevabını vermektedir. Bunun yanı sıra 5 katılımcı %7,8 oranında güvenmiyorum, 5 katılımcı %7,8 oranında kararsızım, 35 katılımcı %54,7 oranında güveniyorum, 19 katılımcı %29,7 oranında kesinlikle güveniyorum cevabını vermektedir. Bu duruma göre Niğde OSB’de ankete katılan firma yöneticileri işletmelerinde çalışan bireylere yüksek oranda güvendiği belirlenmektedir. Yapılan anket araştırmasına göre katılımcılara “İş hayatınızda insanlarla çalışırken dikkatli olmak gerekli midir?” sorusuna verilen cevaplar göre 12 katılımcı %18,8 oranında gereklidir, 52 katılımcı %81,3 oranında kesinlikle gereklidir cevabını vermektedir. Bu duruma göre ankete katılan 64 katılımcının yüksek oranda cevabı insanlar çalışırken dikkatli olunmasının gerekli olduğunu ifade etmiştir. Bu durumda güven faktörü oldukça önemli rol oynamaktadır. Yapılan anket araştırmasına “Ailenize ne kadar güvenirsiniz?” sorusuna verilen cevaplara göre Niğde OSB’de firma yöneticilerinden 1 katılımcı %1,6 oranında güvenmiyorum, 1 katılımcı %1,6 oranında kararsızım, 8 katılımcı %12,5 oranında güveniyorum, 54 katılımcı %84,4 oranında kesinlikle güveniyorum cevabını vermektedir. Bu duruma göre İşletme yöneticilere çok yüksek oranda ailesine güvendikleri ortaya çıkmaktadır. Yapılan anket araştırmasına “Arkadaşlarınıza ne kadar güvenirsiniz?” sorusuna verilen cevaplara göre Niğde OSB’de firma yöneticilerinden 1 katılımcı %1,6 oranında kesinlikle güvenmiyorum, 4 katılımcı %6,3 oranında güvenmiyorum, 8 katılımcı %12,5 oranında kararsızım, 31 katılımcı %48,4 oranında güveniyorum, 20 katılımcı %31,3 oranında kesinlikle güveniyorum cevabını vermektedir. Anket sonucuna göre katılımcıların çok yüksek oranı arkadaşlarına güvendiğini ifade etmektedir. Yapılan anket araştırmasında “Komşularınıza ne kadar güvenirsiniz?” sorusuna göre Niğde OSB’de firma yöneticilerinin 3 katılımcı %4,7 oranında güvenmiyorum, 18 katılımcı %28,1 oranında kararsızım, 36 katılımcı %56,3 oranında güveniyorum, 7 katılımcı %10,9 oranında kesinlikle güveniyorum cevabını vermektedir. Bu duruma göre Niğde OSB’de ankete katılan işletme

yöneticilerinin yüksek bir oranı kendi komşularına güvendiklerini ifade etmişlerdir. Yapılan anket çalışmasında “İlk kez tanıştığınız insanlara ne kadar güvenirsiniz?” sorusuna göre Niğde OSB’de firma yöneticilerinden 15 katılımcı %23,4 oranında kesinlikle güvenmiyorum, 17 katılımcı %26,6 oranında güvenmiyorum, 27 katılımcı %42,2 oranında kararsızım, 5 katılımcı %7,8 oranında güveniyorum cevabını vermektedir. Bu duruma göre katılımcı firma yöneticilerinin yüksek oranı ilk kez tanıştığı insanlara güvenip güvenmeme konusunda kararsız kalmaktadır. Buna benzer şekilde %26,6’lık oran ise ilk kez tanıştığım insanlara güvenmiyorum cevabını vermektedir.

Tablo.1 Katılımcıların Güven Endeksi Puanları

Sorular	Kişi Sayısı	Oran	Art.Ort±Std. Spm.
Niğde OSB’ de ki komşu işletmelere ne kadar güvenirsiniz?	Kesinlikle güvenmiyorum	2	3,1
	Güvenmiyorum	1	1,6
	Kararsızım	10	15,6
	Güveniyorum	37	57,8
	Kesinlikle güveniyorum	14	21,9
İşletmenizde çalışan bireylere güvenir misiniz?	Kesinlikle güvenmiyorum	-	-
	Güveniyorum	5	7,8
	Kararsızım	5	7,8
	Güveniyorum	35	54,7
	Kesinlikle güveniyorum	19	29,7
Aile	Kesinlikle güvenmiyorum	-	-
	Güvenmiyorum	1	1,6
	Kararsızım	1	1,6
	Güveniyorum	8	12,5
	Kesinlikle güveniyorum	54	84,4
Arkadaş	Kesinlikle güvenmiyorum	1	1,6
	Güvenmiyorum	4	6,2
	Kararsızım	8	12,5
	Güveniyorum	31	48,4
	Kesinlikle güveniyorum	20	31,2
Komşu	Kesinlikle güvenmiyorum	-	-
	Güvenmiyorum	3	4,7
	Kararsızım	18	28,1
	Güveniyorum	36	56,2
	Kesinlikle güveniyorum	7	10,9
İlk tanıştığımız bireyler	Kesinlikle güvenmiyorum	15	23,4
	Güvenmiyorum	17	26,6
	Kararsızım	27	42,2
	Güveniyorum	5	7,8
	Kesinlikle güveniyorum	-	-
İş hayatınızda insanlarla çalışırken dikkatli olmak gerekli midir?	Kesinlikle gerekli değil	-	-
	Gerekli değil	-	-
	Kararsızım	-	-
	Gereklidir	12	18,8
	Kesinlikle gereklidir	52	81,2

Tablo 1’ de katılımcıların güven endeksi puanları verilmektedir. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların %57,8’i Niğde OSB’ de ki diğer işletmelere güvendiği belirtirken, %54,7’si işletmede bulunan çalışanlara güvendiğini belirtmiş, %84,4’i ailesine kesinlikle güvendiğini belirtmekte, %42,2’si ilk tanışmada güven konusunda kararsız olduğunu belirtmekte olup, %81,2’si de iş hayatında insanlarla çalışılırken kesinlikle dikkatli olunması gerektiğini belirtmektedir.

Grafik.1 Katılımcıların Güven Endeks düzeyleri

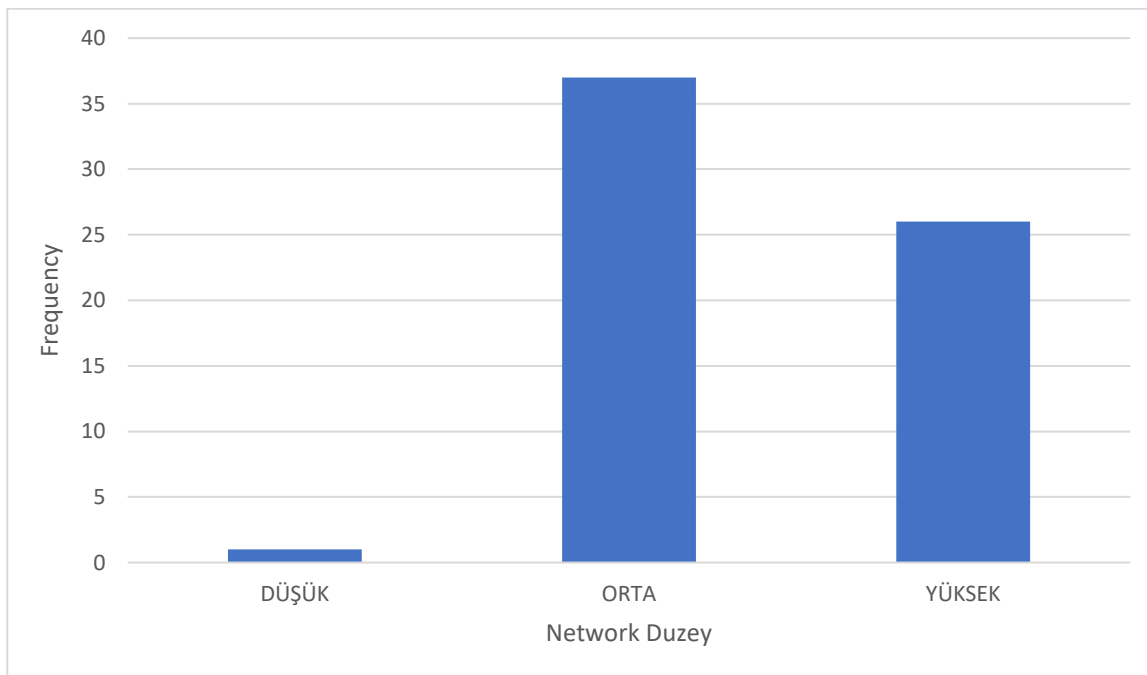
Grafik.1’ de katılımcıların güven endeks düzeyleri verilmektedir. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların %28,1’inin güven seviyesi orta düzeyde, %71,9’unun ise yüksek düzeydedir.

Niğde İli OSB Network Endeks Seviyesi, sosyal sermaye seviyesinin belirlenmesinde network ağı büyük önem taşımaktadır. Firmalar arası ilişkiler, bireylerin sivil toplum örgütlerine dernek vb. kuruluşlara üye olması o bölgede sosyal sermaye seviyesinde gelişmeye olumlu yansımaktadır. Niğde Organize Sanayi Bölgesinde 64 katılımcı ile yapılan araştırmada bireylere katılım sağladıkları toplantılar, mesleki toplantı ve organizasyonlara sağladıkları katılım gibi sorular sorulup analiz edilmektedir. Yapılan anket araştırmasında katılımcılara “Niğde OSB’de düzenlenen toplantılara katılır mısınız?” sorusuna verilen cevaplara göre Niğde OSB’de 4 katılımcı %6,3 oranında kesinlikle katılmıyorum, 5 katılımcı %7,8 oranında katılmıyorum, 2 katılımcı %3,1 oranında kararsızım, 48 katılımcı %75,0 oranında katılıyorum, 5 katılımcı %7,8 oranında kesinlikle katılıyorum cevabını vermektedir. Buruma göre Niğde OSB’de gerçekleşen toplantı ve faaliyetlere büyük oranda katılım sağlanmaktadır. Yapılan araştırmaya göre katılımcılara sorulan “Niğde OSB’de komşu işletme arkadaşınızla sosyal aktiviteye katılır mısınız?” Sorusuna 4 katılımcı %6,3 oranında kesinlikle katılmıyorum, 16 katılımcı %25,0 oranında katılmıyorum, 6 katılımcı %9,4 oranında kararsızım, 32 katılımcı %50 oranında katılıyorum, 6 katılımcı %9,4 oranında kesinlikle katılıyorum cevabını vermektedir. Bu duruma göre ankete katılım sağlayan bireylerin yarısı Niğde OSB’de işletme arkadaşı ile sosyal aktiviteye katılım sağlamaktadır. Yapılan anket çalışmasına göre katılımcılara “Yönetici olarak çalışanlarınızla kendinizi grup içinde bütün olarak görür müsünüz?” sorusuna cevap olarak 1 katılımcı %1,6 oranında kararsızım, 29 katılımcı %45,3 oranında görürüm, 34 katılımcı %53,1 oranında kesinlikle görürüm cevabını vermektedir. Bu durum sonucuna göre ankete katılım sağlayan yöneticiler yüksek oranda çalışanları ile kendilerini bir grup halinde bütün görmektedir. Araştırılan anket çalışmasına göre Niğde OSB’de faaliyet gösteren firma yöneticilerine sorulan “Yönetici olarak çalışanların fikir ve önerilerini ne derece önemli buluyorsunuz?” sorusuna göre 1 katılımcı %1,6 oranında kesinlikle önemli değildir, 2 katılımcı %3,1 oranında önemli değildir, 26 katılımcı %40,6 oranında önemlidir, 35 katılımcı %54,7 oranında kesinlikle önemlidir cevabını vermektedir. Bu duruma göre ankete katılım sağlayan yöneticilerin büyük oranı firmalarında faaliyet gösteren çalışanlarının fikir ve önerilerini önemseydiği ortaya konmaktadır. Yapılan anket çalışmasında katılımcılara sorulan “Son 1 yıl içerisinde mesleki toplantı veya organizasyonlara kaç kez katıldınız?” cevaplara göre Niğde OSB’de faaliyet gösteren firma yöneticilerinden 21 katılımcı %32,8 oranında hiç katılmadım, 28 katılımcı %43,8 oranında 1-2 kez katıldım, 7 katılımcı %10,9 oranında 3-5 kez katıldım, 3 katılımcı %4,7 oranında 6-10 kez katıldım, 5 katılımcı %7,8 oranında 10’den fazla katıldım cevabını vermektedir. Bu duruma göre son 1 yıl içerisinde yüksek oranda katılımcı 1- 3 kez katılım göstermektedir. Yapılan anket çalışmasına göre Niğde OSB’de faaliyet gösteren firma yöneticilerine “İşletmeniz resmi ya da resmi olmayan kuruluşlardan hangisine üyedir?” sorusuna verilen cevaplara göre 1 katılımcı %1,6 oranında kültür dernekleri ve organizasyonlara, 2 katılımcı %3,1 oranında dini vakıf, dernek, kuruluş vb.,3 katılımcı %4,7 oranında çevreci kuruluşlara, 55 katılımcı %85,9 oranında mesleki kuruluşlara, 3 katılımcı ise %4,7 oranında diğer resmi kurum ya da kuruluşlara üye olduğunu belirtmektedir. Bu duruma göre ankete katılan bireyler yüksek oranda mesleki bir kuruluşa üye olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo.2 Katılımcıların Network Endeksi Puanları

Sorular	Kişi Sayısı	Oran	Art. Ort±Std. Spm.
Niğde OSB’de düzenlenen toplantılara katılır mısınız?	Kesinlikle katılmıyorum	4	6,2
	Katılmıyorum	5	7,8
	Kararsızım	2	3,1
	Katılıyorum	48	75,0
	Kesinlikle katılıyorum	5	7,8
Niğde OSB’de komşu işletme arkadaşlarınızla sosyal aktiviteye katılır mısınız?	Kesinlikle katılmıyorum	4	6,2
	Katılmıyorum	16	25,0
	Kararsızım	6	9,4
	Katılıyorum	32	50,0
	Kesinlikle katılıyorum	6	9,4
Yönetici olarak çalışanlarınızla kendinizi grup içinde bir bütün olarak görür müsünüz?	Kesinlikle görmem	-	-
	Görmem	-	-
	Kararsızım	1	1,6
	Görürüm	29	45,3
	Kesinlikle görürüm	34	53,1
Yönetici olarak çalışanların fikir ve önerilerini ne derece önemli bulursunuz?	Kesinlikle önemli değildir	1	1,6
	Önemli değildir	2	3,1
	Kararsızım	-	-
	Önemlidir	26	40,6
	Kesinlikle önemlidir	35	54,7
Son 1 yıl içerisinde mesleki toplantı veya organizasyonlara kaç kez katıldınız	Hiç katılmadım	21	32,8
	1-2 kez katıldım	28	43,8
	3-5 kez katıldım	7	10,9
	6-10 kez katıldım	3	4,7
	10’den fazla katıldım	5	7,8
İşletmeniz resmi ya da resmi olmayan kuruluşlardan hangisine üyedir?	Kültür dernekleri ve organizasyonlar	1	1,6
	Dini vakıf, dernek, kuruluş vb.	2	3,1
	Çevreci kuruluşlar	3	4,7
	Mesleki kuruluşlar	55	85,9
	Diğer	3	4,7

Tablo 2’de katılımcıların network endeksi puanları verilmektedir. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların %75’i Niğde OSB’de düzenlenen toplantılara katıldığını belirtirken, %50’si Niğde OSB’de komşu işletme arkadaşları ile sosyal aktivitelere katıldığını belirtmiş, %53,1’i yönetici olarak çalışanları ile kendisini grubun bir parçası olarak kesinlikle görmekte, %54,7’sine göre çalışanların fikir ve önerileri kesinlikle önemlidir, %43,8’i son bir yıl içerisinde mesleki toplantı ya da organizasyonlara 1-2 kez katılmış, %85,9’u da mesleki kuruluşlara üyedir.

Grafik.2 Katılımcıların Network Endeks Düzeyleri

Grafik 2’de katılımcıların network endeksi düzeyleri verilmektedir. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların %1,6’sının network seviyesi düşük düzeyde olup, %57,8’inin orta düzeyde ve %40,6’sının yüksek düzeyde olduğu belirlenmektedir.

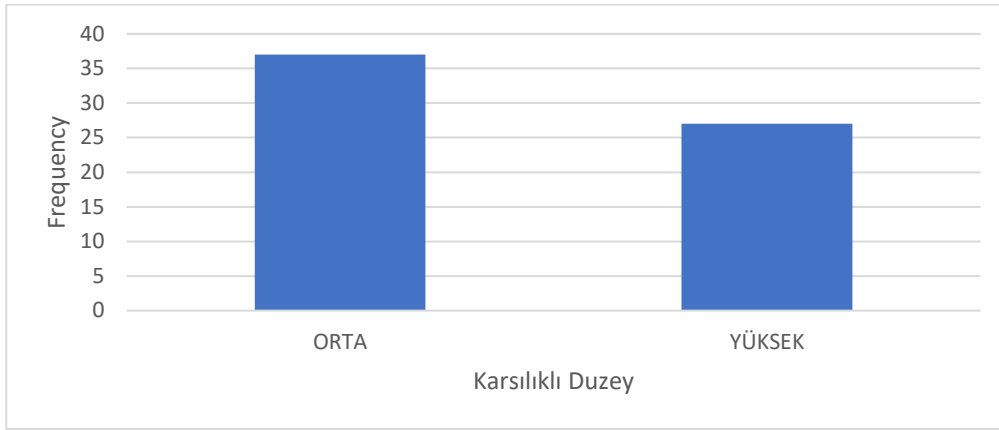
Niğde İli OSB Karşılıklı Yardımlaşma ve Ortak İş Birliği Endeks Seviyesi, firmaların sosyal sermaye seviyelerini belirleyebilmek için bir diğer bileşen olan karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği endeksi önem arz etmektedir. Bu nedenle yapılan ankette Niğde OSB’de faaliyet gösteren işletme yöneticilerine fuar, tanıtım gibi organizasyonlara katılımları, işletmeler arası ilişkilerden yardım alabilme durumları, aynı sektörde buldukları bir yeniliği paylaşma durumu ile ilgili sorular sorulup sonucu ortaya konmaktadır. Yapılan anket araştırmasına göre Niğde OSB’de faaliyet gösteren firmaların yöneticilerine “Niğde OSB’de işletmeler arası rekabet var mıdır?” sorusuna verilen cevaplara göre 3 katılımcı %4,7 oranında kesinlikle yoktur, 24 katılımcı %37,5 oranında yoktur, 9 katılımcı %14,1 oranında kararsızım, 24 katılımcı %37,5 oranında vardır, 4 katılımcı %6,3 oranında kesinlikle vardır cevabını vermektedir. Bu duruma göre katılımcıların vardır ya da yoktur cevabının oranları yaklaşık eşit olduğu belirlenmektedir. Anket araştırmasına göre Niğde OSB’de faaliyet gösteren firma yöneticilerine “İşletmeler için yapılan fuar, tanıtım, faaliyet gösteren organizasyonlara katılım sağlar mısınız?” sorusuna verilen cevaplara göre 1 katılımcı %1,6 oranında kesinlikle katılmıyorum, 14 katılımcı %21,9 katılmıyorum, 3 katılımcı %4,7 oranında kararsızım, 42 katılımcı %65,6 oranında katılıyorum, 4 katılımcı %6,3 oranında kesinlikle katılıyorum cevabını vermektedir. Bu duruma göre katılımcıların büyük çoğunluğu Niğde OSB’de faaliyet gösteren işletmelerin fuar, tanıtım, faaliyet gösteren organizasyonlara katılım sağladığını söylemektedir. Yapılan ankete göre Niğde OSB’de faaliyet gösteren yöneticilere sorulan “Sizinle aynı sektörde bulunan ve işletmesi kötüye giden firmalara yardım eder misiniz?” sorusuna verdikleri cevaba göre 3 katılımcı %4,7 oranında yardım etmem, 7 katılımcı %10,9 oranında kararsızım, 40 katılımcı %62,5 oranında yardım ederim, 14 katılımcı %21,9 oranında kesinlikle yardım ederim cevabını vermektedir. Bu duruma göre katılımcılar, aynı sektörde bulunan ve işletmesi kötüye giden firmalara yüksek oranda yardım edeceğini belirtmiştir. Araştırılan anket çalışmasına göre Niğde OSB’de faaliyet gösteren işletme yöneticilerine sorulan “İşletmeniz kötüye gittiğinde sizinle aynı sektörde olan firmalardan yardım alır mısınız?” sorusuna verilen cevaba göre 5 katılımcı %7,8 oranında kesinlikle yardım almam, 14 katılımcı %21,9 oranında yardım almam, 10 katılımcı %15,6 oranında kararsızım, 30 katılımcı %46,9 oranında yardım alırım, 5 katılımcı %7,8 oranında kesinlikle yardım alırım cevabını vermektedir. Bu sonuca göre bir firma kötüye gittiğinde ankete katılan katılımcılar yüksek oranda aynı sektörden olan farklı firmalardan yardım alacağını belirtmektedir. Yapılan anket araştırmasına göre Niğde OSB’de faaliyet gösteren firma yöneticilerine sorulan “Faaliyet alanınızla ilgili organizasyon, fuar vb. etkinliklerden bilgi edindiğinizde diğer işletmelerle bunu paylaşır mısınız?” sorusuna verilen cevap doğrultusunda 1 katılımcı %1,6 oranda kesinlikle paylaşmam, 4 katılımcı %6,3 oranında paylaşmam, 4 katılımcı %6,3 oranında kararsızım, 48 katılımcı %75,0 oranında paylaşırım, 7 katılımcı %10,9 oranında kesinlikle paylaşırım cevabını vermektedir. Bu duruma göre Niğde OSB’de faaliyet gösteren firma yöneticileri yüksek oranda sektörleri ile alakalı bir organizasyon, fuar vb. etkinlikle ilgili bilgi edindiğinde diğer işletmelerle paylaşım sağlayacağını belirtmektedir. Yapılan anket çalışmasında katılımcılara sorulan “Bulduğunuz sektörde maliyet düşürücü ve iş verimliliğini artırıcı bir yenilik olduğunda sizinle aynı sektörde bulunan firmalarla paylaşır mısınız?” sorusuna verdikleri cevaplar doğrultusunda 7 katılımcı %10,9 oranında kesinlikle paylaşmam, 11 katılımcı %17,2 oranında paylaşmam, 4 katılımcı %6,3 oranında kararsızım, 36 katılımcı %56,3 oranında paylaşırım, 6 katılımcı 9,4 oranında kesinlikle paylaşırım cevabını vermektedir. Buna bağlı olarak ankete katılan yöneticilerin yüksek oranda kendi sektörlerinde maliyet düşürücü ve iş verimliliğini artırıcı bir yenilik olduğunda kendileri ile aynı sektörde faaliyet gösteren firmalarla bu durumu paylaşacağını belirtmektedir. Yapılan anket araştırmasına göre Niğde OSB’de faaliyet gösteren firma yöneticilerine “İnsanların yardımsever olduğunu düşünür müsünüz?” sorusuna verdikleri cevap doğrultusunda 4 katılımcı %6,3 oranında kesinlikle düşünmem, 10 katılımcı %15,6 oranında düşünmem, 19 katılımcı %29,7 oranında kararsızım, 25 katılımcı %39,1 oranında düşünürüm, 6 katılımcı %9,4 oranında kesinlikle düşünürüm cevabını vermektedir. Bu duruma göre ankete katılan yöneticiler %39,1 oranında insanların yardımsever olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların %29,7’si ise insanların yardımsever olduğu ile ilgili kararsız kaldıklarını ifade etmektedir. Anket araştırmasına göre Niğde OSB’de faaliyet gösteren işletme yöneticilerine “İnsanlar ile sosyal ilişkilerinizi puanlayınız?” sorusuna verilen cevaplarda 1 katılımcı %1,6 oranında kötü, 4 katılımcı %6,3 oranında kararsızım, 34 katılımcı %53,1 oranında iyi, 25 katılımcı %39,1 oranında çok iyi cevabını vermektedir. Bu cevaplar doğrultusunda katılımcıların insanlarla sosyal ilişkileri yüksek oranda iyi olduğu ortaya konmaktadır. Yapılan anket çalışmasına göre Niğde OSB’de faaliyet gösteren işletme yöneticilerine “İş hayatınızda rakip firmaların dünya görüşleri sizin için önemli midir?” sorusuna verilen cevaplara göre 5 katılımcı %7,8 oranında kesinlikle önemli değildir, 7 katılımcı %10,9 oranında önemli değildir, 1 katılımcı %1,6 oranında kararsızım, 28 katılımcı %43,8 oranında önemlidir,

23 katılımcı %35,9 oranında kesinlikle önemlidir cevabı verilmektedir. Buna göre anket katılımcıları yüksek oranda Niğde OSB'deki rakip firmaların dünya görüşlerini önemsemektedir.

Tablo.3 Katılımcıların Karşılıklı Yardımlaşma ve Ortak İş birliği Endeksi Puanları

Sorular	Kişi Sayısı	Oran	Art. Ort±Std. Spm.	
Niğde OSB'de işletmeler arasında rekabet var mıdır?	Kesinlikle yoktur	3	4,7	3,03±1,09
	Yoktur	24	37,5	
	Kararsızım	9	14,1	
	Vardır	24	37,5	
	Kesinlikle vardır	4	6,2	
İşletmeler için yapılan fuar, tanıtım, faaliyet gösteren organizasyonlara katılım sağlar mısınız?	Kesinlikle katılmıyorum	1	1,6	3,53±,95
	Katılmıyorum	14	21,9	
	Kararsızım	3	4,7	
	Katılıyorum	42	65,6	
	Kesinlikle katılıyorum	4	6,2	
Sizinle aynı sektörde bulunan ve işletmesi kötüye giden firmalara yardım eder misiniz?	Kesinlikle yardım etmem	-	-	4,01±,72
	Yardım etmem	3	4,7	
	Kararsızım	7	10,9	
	Yardım ederim	40	62,5	
	Kesinlikle yardım ederim	14	21,9	
İşletmeniz kötüye gittiğinde sizinle aynı sektörde olan firmalardan yardım alır mısınız?	Kesinlikle yardım almam	5	7,8	3,25±1,12
	Yardım almam	14	21,9	
	Kararsızım	10	15,6	
	Yardım alırım	30	46,9	
	Kesinlikle yardım alırım	5	7,8	
Faaliyet alanımızla ilgili organizasyon, fuar vb. etkinliklerden bilgi edindiğinizde diğer işletmelerle bunu paylaşır mısınız?	Kesinlikle paylaşmam	1	1,6	3,87±,74
	Paylaşmam	4	6,2	
	Kararsızım	4	6,2	
	Paylaşıyorum	48	75,0	
	Kesinlikle paylaşıyorum	7	10,9	
Bulduğunuz sektörde maliyet düşürücü ve iş verimliliğini artırıcı bir yenilik olduğunda sizinle aynı sektörde bulunan firmalarla paylaşır mısınız?	Kesinlikle paylaşmam	7	10,9	3,35±1,20
	Paylaşmam	11	17,2	
	Kararsızım	4	6,2	
	Paylaşıyorum	36	56,2	
	Kesinlikle paylaşıyorum	6	9,4	
İnsanların yardımsever olduğunu düşünür müsünüz?	Kesinlikle düşünmem	4	6,2	3,29±1,04
	Düşünmem	10	15,6	
	Kararsızım	19	26,7	
	Düşünürüm	25	39,1	
	Kesinlikle düşünürüm	6	9,4	
İnsanlar ile iletişim ve sosyal ilişkilerinizi puanlayınız	Çok kötü	-	-	4,29±,68
	Kötü	1	1,6	
	Kararsızım	4	6,2	
	İyi	34	53,1	
	Çok iyi	25	39,1	
İş hayatınızda rakip firmaların dünya görüşleri sizin için önemli midir?	Kesinlikle önemli değildir	5	7,8	3,89±1,23
	Önemli değildir	7	10,9	
	Kararsızım	1	1,6	
	Önemlidir	28	43,8	
	Kesinlikle önemlidir	23	35,9	

Tablo 3'de katılımcıların karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği endeksi puanları verilmektedir. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların %37,5'i Niğde OSB'de işletmeler arasında rekabet olduğunu belirtirken, %37,5'i Niğde OSB'de işletmeler arasında rekabet olmadığını belirtmekte olup, %65,6'sı işletmeler için yapılan fuar, tanıtım, faaliyet gösteren organizasyonlara katıldığını belirtmekte, %62,5'i kendisi ile aynı sektörde bulunan ve işletmesi kötüye giden firmalara yardım edeceğini belirtmekte, %46,9'u işletmesi kötüye gittiğinde kendisi ile aynı sektörde bulunan firmalardan yardım alabileceğini belirtmekte, %75'i faaliyet alanıyla ilgili organizasyon, fuar vb. etkinliklerden bilgi edindiğinde diğer işletmelerle bu bilgiyi paylaşabileceğini belirtmekte, % 56,2'si bulunduğu sektörde bulunan firmalarla bu bilgiyi paylaşabileceğini belirtmekte, %39,1'i insanların yardımsever olduğunu düşünmekte, %53,1'i insanlarla ilişki düzeyinin iyi seviyede olduğunu belirtmekte, %43,8'i ise rakiplerinin dünya görüşlerinin kendisi için önemli olduğunu belirtmektedir.

Grafik.3 Katılımcıların Karşılıklı Yardımlaşma ve Ortak İş Birliği Endeksi Düzeyleri

Grafik.3 'e göre katılımcıların karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği endeksi düzeyleri verilmektedir. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların %57,8'inin karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği düzeyleri orta seviyede ve %42,2'sinin karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği endeksi düzeyleri yüksek seviyededir.

4.4. Sosyal Sermaye Düzeyini Oluşturan Bileşenler

Sosyal Sermaye Bileşenleri Yardımıyla Yaş Dağılımının Sosyal Sermaye İle İlişkisi;

Yapılan ankete göre 64 katılımcının yaş dağılımı ile sosyal sermaye düzeyi arasındaki ilişki sosyal sermaye unsurları yardımıyla yapılan analizi Tablo.4'de görülmektedir.

Tablo.4 Katılımcıların Sosyal Sermaye Göstergelerinin Yaşlarına Göre Durumu

Sosyal Sermaye Göstergesi	Yaş	N	\bar{X}	ss	Chi-Square	df	P
Güven Endeksi	18-24	3	27,66	3,05	4,000	4	,406
	25-34	10	28,80	2,69			
	35-44	21	27,28	2,53			
	45-59	24	27,70	2,33			
	60>	6	27,33	2,50			
Network Endeksi	18-24	3	21,33	8,02	3,330	4	,504
	25-34	10	23,10	2,68			
	35-44	21	21,57	2,35			
	45-59	24	21,58	2,55			
	60>	6	23,33	2,33			
Karşılıklı Yardımlaşma ve Ortak İşbirliği Endeksi	18-24	3	31,33	5,03	3,414	4	,491
	25-34	10	32,10	4,58			
	35-44	21	31,90	3,20			
	45-59	24	33,58	2,60			
	60>	6	32,00	4,93			

Yapılan anket araştırmasına göre sosyal sermaye göstergelerinin durumu verilmektedir. Elde edilen bulgulara göre güven endeksi açısından bakıldığında en yüksek puanın 25-34 yaş aralığında bulunan katılımcılara ait olduğu görülmekte olup ($28,80 \pm 2,69$), en düşük puana 35-44 yaş aralığında bulunan katılımcılar sahiptir ($27,28 \pm 2,53$). Katılımcıların yaşları ile güven endeksi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Tablo 4'de gösterilen bulgular doğrultusunda network endeksi boyutu ile bakıldığında, en yüksek puanın 60 yaş veya üzerinde bulunan katılımcılara ait olduğu ($23,33 \pm 2,33$), en düşük puanın 18-24 yaş aralığında olan katılımcılarda olduğu görülmektedir ($21,33 \pm 8,02$). Katılımcıların yaşları ile network endeksi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Tablo 7'de gösterilmiş olan bulgulara göre karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği endeksi boyutu ile bakıldığında, en yüksek puanın 45-59 yaş aralığında bulunan katılımcılarda olduğu ($33,58 \pm 2,60$), en düşük puanın 18-24 yaş aralığında olan katılımcılarda olduğu görülmektedir ($31,33 \pm 5,03$). Katılımcıların yaşları ile karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği endeksi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Sosyal Sermaye Bileşenleri Yardımıyla Eğitim Düzeyinin Sosyal Sermaye İle İlişkisi;

Yapılan ankete göre 64 katılımcının eğitim düzeyi ve sosyal sermaye ilişkisi, sosyal sermaye unsurları yardımıyla yapılan analizi Tablo 5' de gösterilmektedir.

Tablo.5 Katılımcıların Sosyal Sermaye Göstergelerinin Eğitim Durumlarına Göre Durumu

Sosyal Sermaye Göstergesi	Eğitim Durumu	N	\bar{X}	ss	Chi-Square	df	P
Güven Endeksi	İlkokul	9	27,00	2,69	5,775	5	,329
	Ortaokul	4	28,75	1,70			
	Lise	25	28,20	1,89			
	Ön Lisans	5	25,80	3,56			
	Lisans	18	28,00	2,67			
Network Endeksi	Lisansüstü	3	25,66	2,51	3,502	5	,623
	İlkokul	9	22,33	2,06			
	Ortaokul	4	21,00	1,41			
	Lise	25	21,84	3,24			
	Ön Lisans	5	24,00	4,00			
Karşılıklı Yardımlaşma ve Ortak İşbirliği Endeksi	Lisans	18	21,72	2,53	2,757	5	,737
	Lisansüstü	3	21,33	3,05			
	İlkokul	9	32,88	3,95			
	Ortaokul	4	34,75	2,50			
	Lise	25	31,96	3,55			
	Ön Lisans	5	33,20	3,56			
	Lisans	18	32,77	3,55			
	Lisansüstü	3	31,00	2,64			

Tablo 5’de katılımcıların eğitim durumlarına göre sosyal sermaye göstergelerinin durumu verilmektedir. Elde edilen bulgulara göre güven endeksi açısından bakıldığında en yüksek puanın ortaokul mezunu olan katılımcılara ait olduğu görülmekte olup (28,20±1,69), en düşük puana ön lisans mezunu olan katılımcılar sahiptir (25,80±3,56). Katılımcıların eğitim durumları ile güven endeksi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Tablo 5’de gösterilen bulgulara bakılarak network endeksi boyutuna bakıldığında en yüksek puanın ön lisans mezunu olan katılımcılara ait olduğu (24,00±4,00), en düşük puanın ortaokul mezunu olan katılımcılarda olduğu görülmektedir (21,00±1,41). Katılımcıların eğitim durumları ile network endeksi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Tablo 5’de gösterilmekte olan bulgulara göre karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği endeksi boyutu ile incelendiğinde en yüksek puanın ortaokul mezunu olan katılımcılarda olduğu (34,75±2,50), en düşük puanın lisansüstü mezunu olan katılımcılarda olduğu görülmektedir (31,00±2,64). Katılımcıların eğitim durumları ile karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği endeksi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Sosyal Sermaye Bileşenleri Yardımıyla Katılımcıların Niğde İli İkamet Süresinin Sosyal Sermaye İle İlişkisi

Yapılan ankete göre 64 katılımcının Niğde ilinde ikamet süreleri ile sosyal sermaye ilişkisi, sosyal sermaye unsurları yardımıyla yapılan analiz Tablo 6’de gösterilmektedir.

Tablo.6 Katılımcıların Sosyal Sermaye Göstergelerinin Niğde İlinde İkamet Sürelerine Göre Durumu

Sosyal Sermaye Göstergesi	İkamet Süresi	N	\bar{X}	ss	Chi-Square	df	P
Güven Endeksi	1-5 yıl	7	28,28	1,60	2,852	4	,583
	6-10 yıl	3	27,66	0,57			
	11-15 yıl	3	25,66	4,61			
	16-20 yıl	8	26,87	2,47			
	21 yıl ve üzeri	43	27,90	2,49			
Network Endeksi	1-5 yıl	7	21,42	2,07	3,842	4	,428
	6-10 yıl	3	21,33	2,88			
	11-15 yıl	3	20,00	1,73			
	16-20 yıl	8	22,75	2,49			
	21 yıl ve üzeri	43	22,09	3,09			
Karşılıklı Yardımlaşma ve Ortak İşbirliği Endeksi	1-5 yıl	7	33,14	3,53	1,015	4	,907
	6-10 yıl	3	30,66	3,78			
	11-15 yıl	3	32,66	3,21			
	16-20 yıl	8	32,75	2,43			
	21 yıl ve üzeri	43	32,53	3,73			

Tablo 6’da katılımcıların Niğde ilinde ikamet sürelerine göre sosyal göstergelerinin durumu verilmektedir. Elde edilen bulgulara göre güven endeksi açısından bakıldığında en yüksek puanın 1-5 yıldır Niğde ilinde ikamet eden katılımcılara ait olduğu görülmekte olup (28,28±1,60), en düşük puan 11-15 yıldır Niğde ilinde ikamet eden katılımcılara sahiptir (25,66±4,61). Katılımcıların Niğde ilinde ikamet süreleri ile güven endeksi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Tablo 9’da gösterilmekte olan bulgulara göre network endeks boyutu ile bakıldığında en yüksek puanın 16-20 yıldır Niğde İlinde ikamet eden katılımcılara ait olduğu (22,75±2,49), en düşük puanın 11-15 yıldır Niğde ilinde ikamet eden katılımcılara olduğu görülmektedir (20,00±1,73). Katılımcıların Niğde ilinde ikamet süreleri ile network endeks puanları arasında

anamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Tablo 6'da gösterilmekte olan bulgulara göre karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği endeksi boyutuna göre en yüksek puanın 1-5 yıldır Niğde ilinde ikamet eden katılımcılara ait olduğu görülmekte olup ($33,14 \pm 3,53$), en düşük puanın 6-10 yıldır Niğde ilinde ikamet eden katılımcılara ait olduğu görülmektedir ($30,66 \pm 3,78$). Katılımcıların Niğde ilinde ikamet süreleri ile karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği endeksi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Sosyal Sermaye Bileşenleri Yardımıyla Katılımcıların Niğde İli OSB'de Gösterdiği Sektör Dağılımının Sosyal Sermaye İle İlişkisi

Yapılan ankete göre 64 katılımcının Niğde ili OSB'de gösterdiği sektör dağılımı ile sosyal sermaye arasındaki ilişki, sosyal sermaye unsurları yardımıyla Tablo 7'da gösterilmektedir.

Tablo.7 Katılımcıların Sosyal Sermaye Göstergelerinin Niğde İli OSB'de Gösterdiği Sektör Dağılımına Göre Durumu

Sosyal Sermaye Göstergesi	Sektör	N	\bar{X}	ss	Chi-Square	df	P
Güven Endeksi	Gıda	11	27,00	3,00	1,253	5	,940
	Tekstil-Konfeksiyon-Deri	17	28,00	2,54			
	Plastik-Kimya-Petrol-PVC	9	27,33	3,12			
	Makine-Otomotiv-Metal Eşya	9	28,11	2,14			
	Mobilya-Ahşap malzeme	11	27,72	1,67			
Diğer	7	28,00	2,51	2,751	5	,738	
Network Endeksi	Gıda	11	21,72				2,32
	Tekstil-Konfeksiyon-Deri	17	21,41				3,64
	Plastik-Kimya-Petrol-PVC	9	22,22				2,43
	Makine-Otomotiv-Metal Eşya	9	22,00				2,91
	Mobilya-Ahşap malzeme	11	21,81	1,83			
Diğer	7	23,57	3,50	9,122	5	,104	
Karşılıklı Yardımlaşma ve Ortak İşbirliği Endeksi	Gıda	11	33,72				2,61
	Tekstil-Konfeksiyon-Deri	17	31,00				3,70
	Plastik-Kimya-Petrol-PVC	9	33,33				3,53
	Makine-Otomotiv-Metal Eşya	9	31,22				3,49
	Mobilya- Ahşap malzeme	11	34,09	2,87			
Diğer	7	21,71	3,94				

Tablo 7'da katılımcıların faaliyet gösterdiği sektöre göre sosyal sermaye göstergelerinin durumu verilmektedir. Elde edilen bulgulara göre güven endeksi açısından bakıldığında en yüksek puanın makine-otomotiv- metal eşya sektöründe faaliyet gösteren katılımcılara ait olup ($27,11 \pm 2,14$), en düşük puana gıda sektöründe faaliyet gösteren katılımcılar sahiptir ($27,00 \pm 3,00$). Katılımcıların faaliyet gösterdiği sektör ile güven endeksi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Tablo 7'de gösterilmekte olan bulgulara göre network endeksi boyutu ile bakıldığında en yüksek puanın diğer sektörlerde faaliyet gösteren katılımcılara ait olduğu ($23,57 \pm 3,50$), en düşük puanın tekstil- konfeksiyon-deri sektörlerinde faaliyet gösteren katılımcılara ait olduğu görülmektedir ($21,41 \pm 3,64$). Katılımcıların faaliyet gösterdiği sektör ile network endeksi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Tablo 7'de gösterilen bulgulara karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği endeksi boyutu ile bakıldığında en yüksek puanın mobilya-ahşap malzeme sektörlerinde faaliyet gösteren katılımcılara ait olduğu görülmekte olup ($34,09 \pm 2,87$), en düşük puanın diğer sektörlerinde faaliyet gösteren katılımcılara ait olduğu görülmektedir ($21,71 \pm 3,94$). Katılımcıların faaliyet gösterdiği sektör ile karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği endeksi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Sosyal Sermaye Bileşenleri Yardımıyla Katılımcıların Hane Gelir Düzeyi Dağılımının Sosyal Sermaye İle İlişkisi

Yapılan ankete göre 65 katılımcının hane gelir düzeyi ile sosyal sermaye ilişkisini, sosyal sermaye unsurları yardımıyla Tablo 8'de gösterilmektedir.

Tablo.8 Katılımcıların Sosyal Sermaye Göstergelerinin Hane Gelir Düzeylerine Göre Durumu

Sosyal Sermaye Göstergesi	Gelir	N	\bar{X}	ss	Chi-Square	df	P
Güven Endeksi	3000 TL veya altı	3	29,00	2,64	3,778	4	,437
	3001 TL-4000 TL arası	8	27,12	3,27			
	4000 TL-5000 TL arası	10	27,00	2,82			
	5001 TL-6000 TL arası	8	26,50	2,56			
	6000 TL veya üzeri	35	28,20	2,06			
Network Endeksi	3000 TL veya altı	3	19,66	5,77	1,267	4	,867
	3001 TL-4000 TL arası	8	23,25	4,16			
	4000 TL-5000 TL arası	10	21,90	2,23			
	5001 TL-6000 TL arası	8	22,37	2,06			

Karşılıklı Yardımlaşma ve Ortak İşbirliği Endeksi	6000 TL veya üzeri	35	21,80	2,54	2,919	4	,571
	3000 TL veya altı	3	29,66	4,04			
	3001 TL-4000 TL arası	8	33,87	3,27			
	4000 TL-5000 TL arası	10	32,60	4,52			
	5001 TL-6000 TL arası	8	31,62	3,85			
	6000 TL veya üzeri	35	32,68	3,08			

Tablo 8’de katılımcıların hane gelir düzeylerine göre sosyal sermaye göstergelerinin durumu verilmektedir. Elde edilen bulgulara göre güven endeksi açısından bakıldığında en yüksek puanın 3000 TL veya altı seviyede hane gelirine sahip olan katılımcılara ait olduğu görülmekte olup (29,00±2,64), en düşük puana 5001 TL- 6000 TL arası hane gelirine sahip olan katılımcılar sahiptir (26,50±2,56). Katılımcıların hane gelir düzeyleri ile güven endeksi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Tablo 8’de gösterilmiş olan bulgulara network endeksi boyutu ile bakıldığında en yüksek puanın 3001 TL-4000 TL arası hane gelirine sahip olan katılımcılara ait olduğu görülmekte olup (23,25±4,16), en düşük puanın 3000 TL veya altı seviyede hane gelirine sahip olan katılımcılara ait olduğu görülmektedir (19,66±5,77). Katılımcıların hane gelir düzeyleri ile network endeksi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Tablo 8’de gösterilen bulgulara karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği endeksi boyutu ile bakıldığında en yüksek puanın 3001 TL-4000 TL arası hane gelirine sahip olan katılımcılara ait olduğu görülmekte olup (33,87±3,27), en düşük puanın 3000 TL veya altı seviyede hane gelirine sahip olan katılımcılara ait olduğu görülmektedir. (29,66±4,04). Katılımcıların hane gelir düzeyleri ile karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği endeksi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Sosyal Sermaye Bileşenleri Yardımıyla Katılımcıların Niğde İli OSB’de Faaliyet Gösterdiği Süre Dağılımının Sosyal Sermaye İle İlişkisi

Yapılan anket çalışmasında 64 katılımcının Niğde ili OSB’de faaliyet gösterdiği süre dağılımının sosyal sermaye ile ilişkisini, sosyal sermaye unsurları yardımıyla Tablo 9’de gösterilmektedir.

Tablo.9 Katılımcıların Sosyal Sermaye Göstergelerinin Niğde OSB’de Faaliyet Gösterdikleri Sürelerine Göre Durumu

Sosyal Sermaye Göstergesi	OSB Faaliyet Süresi	N	\bar{X}	ss	Chi-Square	df	P
Güven Endeksi	1-5 yıl	7	27,40	2,42	3,043	4	,551
	6-10 yıl	3	28,38	2,90			
	11-15 yıl	3	27,38	2,25			
	16-20 yıl	8	28,66	1,52			
	21 yıl ve üzeri	43	27,75	2,76			
Network Endeksi	1-5 yıl	7	21,55	3,00	3,098	4	,542
	6-10 yıl	3	21,46	3,07			
	11-15 yıl	3	22,38	2,93			
	16-20 yıl	8	22,33	2,08			
	21 yıl ve üzeri	43	23,37	1,99			
Karşılıklı Yardımlaşma ve Ortak İşbirliği Endeksi	1-5 yıl	7	32,59	3,97	,267	4	,992
	6-10 yıl	3	32,15	3,73			
	11-15 yıl	3	32,61	2,46			
	16-20 yıl	8	32,00	2,64			
	21 yıl ve üzeri	43	33,12	3,68			

Tablo 9’de katılımcıların Niğde OSB’de faaliyet gösterdikleri sürelerine göre sosyal sermaye göstergelerinin durumu verilmektedir. Elde edilen bulgulara göre güven endeksi açısından bakıldığında en yüksek puanın 16-20 yıldır Niğde OSB’de faaliyet gösteren katılımcılara ait olduğu görülmekte olup (28,66±1,52), en düşük puanın 11-15 yıldır Niğde OSB’de faaliyet gösteren katılımcılara ait olduğu görülmektedir (27,38±2,25). Katılımcıların Niğde OSB’de faaliyet gösterdikleri süreleri ile güven endeksi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Tablo 9’de gösterilmekte olan bulgulara network endeksi boyutu ile bakıldığında en yüksek puanın 21 yıl ve üzeri süredir Niğde OSB’de faaliyet gösteren katılımcılara ait olduğu görülmekte olup (23,37±1,99), en düşük puanın 6-10 yıldır Niğde OSB’de faaliyet gösteren katılımcılara ait olduğu görülmektedir (21,46±3,07). Katılımcıların Niğde OSB’de faaliyet gösterdikleri süreleri ile network endeksi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Tablo 9’de gösterilmekte olan bulgulara karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği endeksi boyutu ile bakıldığında en yüksek puanın 21 yıl ve üzeri süredir Niğde OSB’de faaliyet gösteren katılımcılara ait olduğu görülmekte olup (33,12±3,68), en düşük puanın 16-20 yıldır Niğde OSB’de faaliyet gösteren katılımcılara ait olduğu görülmektedir (32,00±2,65). Katılımcıların Niğde OSB’de faaliyet gösterdikleri süreleri ile karşılıklı yardımlaşma ve ortak iş birliği endeksi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

5. SONUÇ

Yerel ekonomik kalkınmada sosyal sermaye unsuru bileşenleri yardımıyla ülke kalkınmasına destek olmaktadır. Sosyal güven, normlar ve sosyal ağların iyi ve yüksek oranda olması gruplar arası gelir dağılımdaki adaletsizliğin önünde durabilmektedir. Sosyal sermaye unsurlarının iyi olması firmaların iş verimliliğini artırmakta, düşük maliyet, yatırımların artmasında etkileyici bir unsur oluşturmaktadır. Çalışmada, Niğde ilinin Organize Sanayi Bölgesinde yapılan 64 katılımcıyla anket araştırması ile bölgede sosyal sermaye düzeyi belirlenmektedir. Yapılan analiz sonuçları doğrultusunda ankete katılan bireylerin Güven Endeks sonuçlarına göre %71,9 oranında yüksek düzeyde çıkmaktadır. Network Endeks sonuçları %57,8 oranında orta düzeyde çıkmaktadır. Karşılıklı yardımlaşma ve Ortak İş Birliği Endeks sonuçları %57,8 oranında orta düzeyde çıkmaktadır.

Yapılan anket araştırmasında katılımcıların demografik özellikleri ile sosyal sermaye ilişkileri anket sonuçlarına göre; Yaş ile Güven Endeksi ilişkisi 25-34 yaş aralığında katılımcılar için %28,80 oranında belirlenip yüksek düzeyde, 35-44 yaş aralığında bulunan katılımcılar %21,33 puanla en düşük düzeyde çıkmaktadır. Bundan dolayı Niğde OSB’de ankete katılan 25-34 yaş aralığındaki bireylerin daha çok güven düzeyinin olduğu analiz edilmektedir. Yaş ile Network Endeks ilişkisi 60 yaş ve üzeri katılımcıların olduğu belirlenip %23,33 oranda yüksek düzeyde, 18-24 yaş aralığında bulunan katılımcıların %21,33 oranla en düşük oranda olduğu çıkmaktadır. Bundan dolayı Niğde OSB’de ankete katılan 60 yaş ve üstü bireylerin Niğde OSB’de toplantı, faaliyet vb. organizasyonlara katıldığı belirlenmektedir. Yaş ile Karşılıklı Yardımlaşma ve Ortak İş Birliği Endeks ilişkisi 45-59 yaş aralığında katılımcılar %33,58 oranda en yüksek düzeyde, 18-24 yaş aralığında katılımcılar %31,33 oranda en düşük düzeyde ortaya çıkmaktadır. Bundan dolayı Niğde OSB’de işletmelerin birbirleriyle ilişkileri 45-59 yaş aralığında yüksek olduğu sonuçlanmaktadır.

Katılımcıların Eğitim düzeyleri ile Güven Endeksi ilişkisi %28,20 oranında en yüksek güven düzeyi orta okul mezunu olan katılımcıların, en düşük güven düzeyi %25,80 oranında ön lisans mezunu olan katılımcılara aittir. Bundan dolayı orta okul mezunu olan bireylerin işletme komşularına, aile, arkadaş, ilk tanıştığı insanlar vb. gruplara daha çok güvendiği ortaya çıkmaktadır. Eğitim düzeyleri ile Network Endeks ilişkisine göre, %24 oranında ön lisans mezunu katılımcıların en yüksek düzeyde, %21 oranında orta okul mezunu katılımcıların en düşük düzeyde olduğu ortaya çıkmaktadır. Bundan dolayı ön lisans mezunu bireylerin Niğde OSB’de düzenlenen toplantı, etkinlik ve organizasyonlara katılımının yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır. Eğitim düzeyleri ile Karşılıklı Yardımlaşma ve Ortak İş Birliği Endeksi sonuçlarına göre %34,75 oranı ile orta okul mezunlarının en yüksek düzeyde, %31 oranında lisansüstü mezunu bireylerin en düşük düzeyde olduğu ortaya çıkmaktadır. Bundan dolayı Niğde OSB’de ortaokul mezunu olan bireylerin işletmeler arasındaki ilişkisinin yüksek olduğu sonuçlanmıştır.

Katılımcıların Niğde ilinde ikamet süreleri ile Güven Endeksi ilişkisine göre, %28,28 oranında 1-5 yıl arasında Niğde ilinde yaşayan bireylerin en yüksek güven düzeyine sahip olduğu sonuçlanmaktadır. En düşük güven düzeyine ise %25,66 oranda 11-15 yıl arasında Niğde ilinde yaşayan bireylerin olduğu tespit edilmiştir. Bundan dolayı Niğde ilinde yeni yaşamaya başlayan katılımcılar işletme komşularına, arkadaşlara vb. gruplara çok güvenmektedir. Ankete katılan bireylerin Niğde ilinde ikamet süreleri ile Network Endeksi ilişkisine göre %22,75 oranında 16-20 yıl arasında yaşayan katılımcıların en yüksek düzeyde olduğu, %20 oranında 11-15 yıl arasında yaşayan katılımcıların en düşük düzeyde olduğu sonuçlanmaktadır. Bundan dolayı Niğde ilinde 16-20 yıl arasında yaşayan katılımcılar Niğde OSB’de düzenli toplantılara, sosyal aktivitelere katılım sağladığı sonuçlanmaktadır. Yine katılımcıların Niğde ilinde ikamet süreleri ile Karşılıklı Yardımlaşma ve Ortak İş Birliği Endeksine göre %33,14 oranında 1-5 yıl arasında yaşayan bireylerin en yüksek seviyede, %30,66 oranında 6-10 yıl arasında yaşayan bireylerin en düşük seviyede olduğu sonuçlanmaktadır. Bundan dolayı Niğde OSB’de 1-5 yıl arasında ikamet eden katılımcılar komşu işletmelerle olan ilişkileri ve paydaşlarına olan yardım etme durumu daha yüksek olduğu sonuçlanmaktadır.

Katılımcıların Niğde ili OSB’de gösterdiği sektör dağılımı ile Güven Endeksi ilişki sonuçlarına göre, %27,11 oranında en yüksek düzeyin makine-otomotiv-metal eşya sektöründe faaliyet gösteren firmaların olduğu, en düşük düzeyin ise %27 oranında gıda sektöründe olduğu sonuçlanmaktadır. Katılımcıların OSB’de gösterdiği sektör dağılımı ile Network Endeks ilişki sonuçlarına göre, %23,57 oranında en yüksek düzeyin diğer sektörde faaliyet gösteren katılımcılara ait olduğu, %21,41 oranında en düşük düzeyin tekstil- konfeksiyon- deri sektörlerinde faaliyet gösteren firmaların olduğu sonuçlanmaktadır. Katılımcıların Niğde ili OSB’de gösterdiği sektör dağılımı ile Karşılıklı Yardımlaşma ve Ortak İş Birliği Endeks ilişkisine göre en yüksek düzeyin %34,09 oranında mobilya ahşap malzeme sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin olduğu, %21,71 oranında ise en düşük düzeyin diğer sektörlerde faaliyet gösteren katılımcıların olduğu sonuçlanmaktadır. Ankete katılım sağlayan bireylerin Hane Gelir Düzeyleri ile Güven Endeks ilişkisine göre %29 oranında katılımcı

3000 TL veya altı seviyesinde en yüksek düzeyde olduğu görülmekte ve %26,5 oranında 5001 TL-6000 TL arasında olan katılımcıların olduğu sonuçlanmaktadır. Bundan dolayı geliri 3000 TL veya altında olan katılımcılar yüksek oranda gruplara, bireylere güvenmektedir. Katılımcıların Hane Gelir Düzeyi ve Network İlişikisine göre %23,25 oranında 3001 TL-4000 TL en yüksek düzeyde, %19,66 oranında 3000 TL veya altı katılımcıların en düşük düzeyde olduğu sonuçlanmaktadır. Katılımcıların Hane Gelir Düzeyi ve Karşılıklı Yardımlaşma ve Ortak İş Birliği Endeksi ilişkisine göre en yüksek düzeyin %33,87 oranında 3001 TL -4000 TL gelire sahip arasında katılımcıların olduğu, en düşük düzeyin ise %29,66 oranında 3000 TL veya altı gelire sahip katılımcıların olduğu sonuçlanmaktadır. Bundan dolayı 3001 TL-4000TL arasında geliri olan bireylerin OSB’de işletmelerle olan iletişiminin ve ilişkilerinin daha yüksek olduğu sonuçlanmaktadır. Yapılan anket çalışmasına katılan bireylerin Niğde ili OSB’de faaliyet gösterdiği süre ile Güven Endeks İlişkisine göre, %28,66 oranında 16-20 yıl arasında faaliyet gösteren bireyler en yüksek düzeyde, %27,38 oranında 11-15 yıl arasında faaliyet gösteren bireylerin en düşük seviyede çıktığı sonuçlanmaktadır. Bundan dolayı OSB’de 16-20 yıl arasında yani uzun süreli faaliyet gösteren bireyler komşu işletmelere, arkadaşlara vb. gruplara daha fazla güvenmektedir. Katılımcıların Niğde ili OSB’de faaliyet gösterdiği süre ile Network Endeks İlişkisine göre %23,37 oranında 21 ve üzeri yıl faaliyette bulunan katılımcıların yüksek düzeyde, %21,46 oranında 6-10 yıl arasında faaliyette bulunan katılımcıların en düşük düzeyde olduğu sonuçlanmaktadır. Bundan dolayı uzun yıllar Niğde OSB’de faaliyet gösteren işletmelerin toplantı, organizasyon vb. etkinliklere katılım sağladığını sonuçlandırırız. Yine katılımcıların Niğde OSB’de gösterdiği faaliyet süresi ile Karşılıklı Yardımlaşma ve Ortak İş Birliği Endeksine göre en yüksek düzeyin %33,12 oranında 21 yıl ve üzeri faaliyette bulunan işletmelere ait olduğu, en düşük düzeyin ise %32 oranında 16-20 yıl arasında faaliyette bulunan işletmelerin olduğu sonuçlanmaktadır. Bundan dolayı uzun yıllardır Niğde OSB’de faaliyet gösteren işletmelerin komşuluk ilişkilerinin daha yüksek düzeyde olduğu sonuçlanmaktadır. Son olarak Niğde ili OSB’de ankete katılım sağlayan bireylerin genel sosyal düzeyine baktığımızda orta seviyede olduğunu sonuçlandırabiliriz. Genel olarak sosyal sermaye düzeyi gelişmiş ülkelerde çok yüksek düzeyde çıkmaktadır. Türkiye gibi gelişmekte olan ve sosyal sermaye kavramına yeni bakış gösteren bir ülke olduğu belirlenmektedir. Niğde İli OSB firmalarından katılım sağlayan bireylerin Güven endekslerinde yeterli yükseklikte olması, Network Endeksinin yüksek oranlara çıkarılması için Niğde OSB’de yapılan faaliyetlere katılım, düzenli tekrarlanan toplantılara katılım, mesleki toplantı ve fuarlara katılım, resmi kurum ya da kuruluşlara üye olması gibi sosyal ortamların hazırlanılması gereklidir. Bunun yanı sıra Karşılıklı Yardımlaşma ve Ortak İş Birliği Endeksi oranının yüksek seviyeye ulaşmasına katkı sağlamak için işletmelerin birbirlerine yardım etmesi veya zor durumda kaldıklarında aynı sektörde bulunan komşu işletmelerden yardım almaları gibi durumlar firmaların ilişkilerini canlandırır ve yüksek oranda seyretmesine sebep olmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akın, F. (2015), Gelir Dağılımı ve gelir Dağılımı Müdahale Gereği, *İş ve Hayat Dergisi, Cilt:1, Sayı:1*.
- Ardahan, F. (2014), Bireylerin Sosyal Sermaye Profili: Antalya Örneği, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt:2, Sayı:8*.
- Aslan, S. (2016), Türkiye’de Sosyal Sermaye Bileşenlerinden Güven Hakkında Bir Değerlendirme, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt:17, Sayı:2*.
- Basut, Ö., Özyakışır, D. (2019), Kars İlinin Sosyal Sermaye Düzeyinin Belirlenmesi: Bir Saha Çalışması, *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:11, Sayı:21*.
- Çalık, M., Söylemez, F. (2018), *İşletme Maliyetlerinin Azaltımında Sosyal Sermayenin Rolü*, Uluslararası Ekonomi ve İşletme Sempozyumu, Sayı: 2.
- Çalışkan, Ş., Meçik, O. (2011), Sosyal ve Beşerî Sermayenin Bireysel Ekonomik Getirisi Üzerine Uygulamalı Bir Analiz: “Eskişehir İli Örneği”, *Paradoks Ekonomik, Sosyoloji ve Politika Dergisi, Cilt:7, Sayı:2*.
- Çeştepe, H., Gemicioğlu, A. (2019), Bölgesel Kalkınmada Sosyal Sermayenin Rolü: Zonguldak’ta Bir Alan Araştırması, *Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:19, Sayı:3*.
- Ekşi, H. (2009). *Sosyal Sermaye-Önemi, Üretimi ve Ölçümü-Üzerine Bir Alan Araştırması*, (Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Halıcı Tülüce, N.S. (2013), *Sosyal Sermaye Faktörünün Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Dinamik Panel Uygulaması*, (Doktora Tezi), Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Kangal, N. (2013), *Sosyal Sermaye Teorileri ve Sosyal Sermaye Kalkınma İlişkisi: Türkiye Örneği*, (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Kapı, H. (2008), Sosyal sermaye ve Organizasyonların Öngörü Yeteneğini Geliştirme Gücü, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt:22 Sayı:1.
- Karagül, M., Dünder, S. (2006), Sosyal Sermaye ve Belirleyicileri Üzerine Ampirik Bir Çalışma, *Akdeniz İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt:12.
- Karagül, M., Masca, M. (2005), Sosyal Sermaye Üzerine Bir İnceleme, *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı:1.
- Karataş, İ., Seki, İ. (2017), Sosyal Sermaye ve Bölgesel Kalkınma İlişkisi: Aksaray Örneği, *Ege Akademik Bakış Dergisi*, Cilt:17, Sayı:1.
- Keleş, H. N. (2012), *Sosyal Sermaye*, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Keskin, M. (2008). *Sosyal Sermaye ve Bölgesel Kalkınma: Erzurum Ticaret Odası Üyelerinde Sosyal Sermaye Düzeyi ve Belirleyicilerinin Analizi*, (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kılıç, M.E., Koçyiğit, A. (2017), Sosyal Sermayenin İnovasyon Üzerinde Etkisinin Türkiye Açısından İncelenmesi: Mekansal Ekonometrik Analiz, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı:50.
- Kızılkaya, O. (2017), Sosyal Sermayenin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Potansiyel Etkisi: Türkiye İçin Yapısal Kırılmalı Eşbütünleşme Analizi, *Sosyoekonomi Dergisi*, Cilt:25, Sayı:33.
- Kitapçı, İ. (2017), Sosyal Sermayenin İnovasyon Üzerinde Etkileri, *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt:13, Sayı:2.
- Seki, İ., Karataş, E. (2016), *Kalkınma Zincirinin Kayıp Halkası Sosyal Sermaye* (1.Baskı), Dora Basım Yayın Dağıtım LTD.ŞTİ, Bursa.
- Şavkar, E. (2011). *Sosyal Sermayenin Unsurları ve Ekonomik Kalkınmayla İlişkisi*, (Yüksek Lisans Tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Üçler, Y., Koraş, M., Güçlü, Y. (2016), Bölgesel Kalkınmada Sosyal Sermayenin Rolü: Konya Bedesten Örneği, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:35.
- Uğuz, H.E., Örselli, E., Sipahi, E.B. (2014), *Sosyal Sermayenin Ölçümü: Türkiye Deneyimi*, *Akademik İncelemeler Dergisi*, Cilt:6, Sayı:1.
- Yağmur, A. (2017), Sosyal Sermayenin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, Cilt:1, Sayı:13.
- Yüksel, K. (2015). *İktisadi Kalkınmada Sosyal Sermayenin Rolü: Çorum İline Yönelik Bir Analiz*, (Yüksek Lisans Tezi), Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.
- Uluslararası Politika Akademisi. (2020, 12 25). politikaakademisi.org: <http://politikaakademisi.org/2020/08/02/dunya-degerler-arastirmasi-7-veri-setindeki-turkiye-bulgulari/> adresinden alındı.
- World Values Survey. (2021, 1 3). worldvaluessurvey.org: <https://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp> adresinden alındı.